

OPTİSYENİN

E-DERGI
Sayı: 28 ŞUBAT 2016
Sesi
Optik Magazin Dergisi

Metin Turanlı

Dün'den Bugün'e

Pera Palas'taki sırlarla
dolu anahtar

Sağlık

Az görme nedir? Sebepleri nelerdir?

YOLNAME

Tunus

Colour your day

*with easily changeable temples
and various colour options
more colourful days*

ben.x[®]
MEMORY EYEWEAR

Geleceğin progresifi Progresifin geleceği

nucleo

A Variable Base Curve Lens

A stylized graphic of a nucleus with a central blue sphere and three orbiting blue spheres, connected by white lines. The number '41' is also visible in blue.

ŞUBAT 2016

EDİTÖRDEN 7

SEKTÖRDEN VE DÜNYADAN HABERLER 8

16 HABER

Ünlülerin Numaralı Gözlükleri

22 HABER

Pera Palas'taki Sırlarla Dolu Anahtar

26 SAĞLIK

Az görme nedir? Sebepleri nelerdir?

28 SAĞLIK

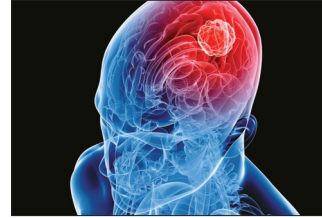
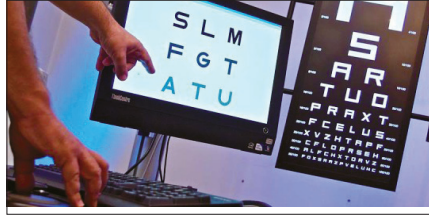
Beynimiz ve biz

32 SAĞLIK

Göz sağlığı için vitamin şart!

34 SAĞLIK

Görme Engellilere Büyük Bir Umut Işığı

DOSYA KONULARI

KÖŞE YAZISI Hüseyin Çırpan

36

SİZİN KALEMİNİZDEN Metin Turanlı / Dün'den Bugün'e

38

SAĞLIK Glokom

40

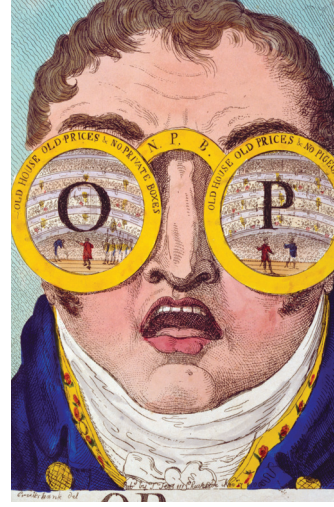
SAĞLIK Murat Uyar / Gebelikte göz bulguları

44

FIRTINA FIRTINA ÖNCESİ Prof. Dr. Miktad Kadioğlu /

Dünyayı nasıl bir son bekliyor?

46

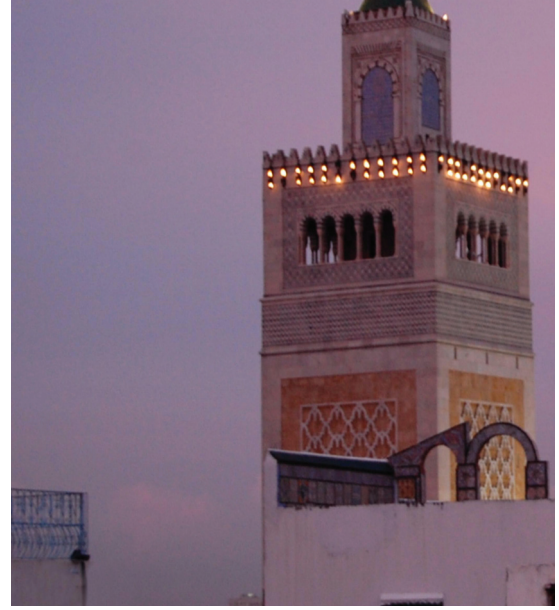

ÜNLÜLERİN NUMARALI GÖZLÜKLERİ 16

YOLNAME

Mustafa Küreli'nin kaleminden;
Tunus

48

OPTİSYENİN SESİ E-DERGI
Ayda bir yayınlanır
Şubat 2016

www.optisyeninsesi.com Adına
İmtiyaz Sahibi
Orhan Küreli

Sorumlu
Yazı İşleri Müdürü
Ozan Küreli

Yazı Kurulu Üyeleri
Mustafa Küreli, İlm. Av. Oğuz Ünal
Hakan Hürsever, Prof. Dr. Miktaf Kadioğlu
Dr. Ahmet Doğan Ataman, Mehmet Can
Şahin

Görsel Yönetmen
Mustafa Küreli

Grafik Tasarım-Uygulama ve Editöryal
Çalışma Tuna Yıldırım / CLINART Str. Arş.
Sağ. Dan. Org. Yay. Ltd. Şti.
(0 212 291 54 83)

Reklam Pazarlama
0 535 586 05 93
tunayildirim1972@gmail.com

Fotoğraf Editörü
Cesur Erol

E-Posta:
bilgi@optisyeninsesi.com
dergi@optisyeninsesi.com

*Yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarına
aittir. Reklamların sorumluluğu ise reklam
verene aittir. Dergide yayımlanan yazı
ve resimler kaynak gösterilmek suretiyle
iktibas edilebilir. Optisyenin Sesi günlük
ortalama raytingi 3000 olan
www.optisyeninsesi.com internet sitesinde
yayımlanmaktadır.*

*Bu dergi Şubat 2016 tarihinde
internetten online olarak izlenebilmiştir.*

ESERİNE İYİ BAK TÜRKİYE!

Güneşli günler başlıyor...

Koyduğunuz milyonlarca tuğlayla Avrupa'nın ilk, ülkemizin en donanımlı Onkoloji Kenti ve Hastanesi LÖSANTE açıldı...

%100 başarı hedefimizle artık hiç kimse kansere karşı yalnız olmayacak.

Bu büyük esere iyi bakalım ve destek olmaya devam edelim.

www.birtugladasenkoyarmisin.com

Hastane Oteli

LSV Okulları

LÖSANTE
Çocuk ve Yetişkin Hastanesi

Güneşli yarınları görebilmem için...

**Bir tuğla da
siz koyun!**

Yıllardır el ele vererek binlerce lösemili çocuğumuzu hayata kazandık.
Bugün ülkemizin en donanımlı Onkoloji Hastanesi'ni kurarken de hız yalnız bırakmayacağınza inanıyoruz.

LÖSEV
Lösemili Çocuklar Vakfı

Mutluyuz

Sektörlerin ne kadar çok habercisi, dergisi olursa sektör de o kadar çok toplum tarafından itibar görür. Sektörlerin vitrini olan sektör basını, yapmış olduğu yayınlar sayesinde sektörün kalitesinin de artmasında rol oynar.

Her geçen gün daha da güzelleşen bir e derginin editör yazısını yazmanın ayrı bir mutluluğu oluyor. Amatör düzeyden profesyonel düzeye yükselen yolculuğumuza sizlerin destekleriyle devam ediyoruz.

Sektörlerin ne kadar çok habercisi, dergisi olursa sektör de o kadar çok toplum tarafından itibar görür. Sektörlerin vitrini olan sektör basını, yapmış olduğu yayınlar sayesinde sektörün kalitesinin de artmasında rol oynar.

Bu nedenle on yıldır desteklerini esirgemeyen meslektaşlarımıza teşekkür ederiz.

Hep birlikte gelişmek, hep birlikte yücelmek için birlikte nice güzel günlere

Saygılarımla

Orhan Kürelİ

Bu gözlük zamanı kontrol ediyor!

Uykusuzluğa karşı bu gözlüğü keşfettiler!

Seyahat eden kişilerde ülkeler arasındaki saat farkından dolayı oluşan eş zamanlama bozukluğu “jetlag” ve uykusuzluğa karşı gözlük geliştirildi.

Flinders Güney Avustralya Üniversitesi’nden Profesör Leon Lack gözlüğü geliştirdi ve şimdi 268 dolara satışa sundu.

Yüksek teknoloji ürünü bu gözlüğün adı “Re-Timer” yani “Yeniden Zamanlayıcı”. Gözlük yeşil ışık dalgalarıyla beyni uyarıyor ve hormonları harekete geçirerek vücut saatinizi ayarlıyor.

PIXAR® BLUV

süper hidroforbik **integral** anti-refle kaplama
UV + MAVİ ışık koruması

gör
hayatı!

Her koşulda tam koruma! Pixar kaplama teknolojisinin sunduğu tüm ayrıcalıklar Pixar BLUV'da

Pixar BLUV cihazlardan yansıyan mavi ışık ve UV korumasının yanın sıra, standart PIXAR kaplamanın tüm koruma özelliklerini de taşır.

Yansımaları önler,
görüş netliği sağlar

Su
tutmaz

Çizilmelere
karşı dirençli

Toz ve kir tutmaz,
kolay temizlenir

Buhar itici
özellik

Maksimum
UV Koruma

Mavi ışık
önleyici

ÇILGIN GÖZLÜKLER

Güneş gözlükleri sizin için bir ağırlık mı? Yoksa giysilerinizi tamamlayan vazgeçilmez bir aksesuar mı? Eğer hayatınızın bir parçasıysa bu yaz birbirinden farklı rengarenk çok çılgın modeller vitrinleri çoktan süsledi bile.

Jean-converse ikilisini bile rengarenk çılgın gözlüklerle sıradışı bir tarz haline getirebilirsiniz. Zaten artık güneş gözlüklerinin katı kuralları ortadan kalktı. Kaşınızın görünüp görünmemesi, yüz tipinize uyup uymaması, yüzünüze çok büyük veya çok küçük gelmesi artık sorun değil. Önemli olan gözlüğünüzü ne kadar iyi taşıyabildiğinizdir.

Eğer siz de “bana hiçbir gözlük yakışmaz” diyenlerdenseniz umudunuzu yitirmeyin. Bu sektörün gelişmesi sayesinde artık bu cümle anlamını yitirecek; çünkü artık her yüz tipine uyacak çerçevede gözlükler var. Kemikliler, kelebekler, metal çerçevliler, çerçevesizler, kedi gözü... Onlarca renk, model ve marka arasından seç seçebilirsiniz!

Kadınların en gözde aksesuarı olan gözlük tasarımlarını hiç böyle görmemiştiniz. Bu süslü ve farklı tasarımlı gözlüklere hayran kalacaksınız.

PIXAR[®]UV

maksimum görüş performansı
maksimum **UV** koruma

gör
hayatı!

süper hidrofobik
integral anti-refle kaplama + **UV 400 koruma**

Yansımaları önler,
görüş netliği sağlar.

Su
tutmaz

Çizilmelere
karşı dirençli

Toz ve kir tutmaz,
kolay temizlenir.

Buhar itici
özellik.

Maksimum
UV Koruma

2015 Kış Kadın Kemer Modelleri

Kimisini zorunluluktan kimisini moda uymak amaçlı her gün üstümüzde taşıyoruz. Hepsi bir şekilde tarih içerisinde şekillenerek günümüze ulaşmış gündelik yaşamımızın vazgeçilmez birer parçası.

Kadınların da en önem verdiği aksesuarlardan birisi tabi ki kemer. Özellikle ayakkabılar ile olan uyum önemle dikkat edilecek konulardan birisi. Tabi ki kemer kullanma konusunda da dikkat edilecek olan bazı önemli noktalar bulunmakta.

Örneğin bel bölgesinde fazlalıkları olan bayanlar kalın kemerlerden sakınması gerekirken, boyu uzun olan ya da bel

bölgesi ince olan bayanlar kesinlikle kalın kemerler kullanmalılar. Boyunun kısa olduğunu düşünen bayanlar ise ince kemerleri tercih etmeliler. Geçmiş dönemlerde ki ayakkabı ve kemerin aynı renk olma zorunluluğu ise günümüzde ortadan kalkmış gibi görünüyor. Çanta sapı , kolye , hatta saat yada oje rengi ile bile uyumlu olması yeterli iken , ayakkabılar ile özellikle zıt olan renkler tercih ediliyor.

My Life.

My Style.

ROBERT RÜDGER

MY NEW EYEWEAR

Görüş kapasitesini artıracak akıllı lensler geliyor

Teknoloji dünyasındaki yerini gün geçtikçe sağlamlaştıran giyilebilir teknolojilere, akıllı lensler de katılabilir.

Birçok teknoloji devi akıllı saat pazarına yönelirken, Google tarafından geliştirilen Google Glass'ın da birçok akıllı gözlük projesine öncülük etmesiyle giyilebilir teknolojiler hızla yaygınlaşıyor. Bu giyilebilir teknolojilere katılan en son proje ise akıllı lensler oldu. Gözlük teknolojileri geliştiren Innovega, henüz geçtiğimiz yıl duyurduğu iOptik akıllı lens projesinin prototipini bu yıl CES 2014'te görücüye

çıkartıyor.

Innovega'nın göz teknolojileri gözlük ve lens olmak üzere iki farklı üründen oluşuyor. Akıllı lensler kullanıcılara geliştirilmiş odaklanma kabiliyeti sağlıyor. Bu geliştirilmiş odaklanma kabiliyeti sayesinde kullanıcılar, aşırı yakın ve aşırı uzak mesafeleri normal insan gözüyle görülebileceğinden çok daha net bir şekilde görebiliyorlar.

The World sees **(with)** us.

gör
hayatı!

vê
a vida!

Sieh das
Leben!

voir
la Vie!

ve
la vida!

увидеть
жизнь!

چشم انداز
زندگی

انظر
للحياة!

Discover the potential

www.betaoptik.com

BETA®
OPTIK

Ünlülerin Numaralı Gözlükleri

Ünlüleri günlük hayatta kırmızı halılardaki gibi düşlemiyorsunuz öyle değil mi? Onların da bazı kusurları var. Kimisi uzağı, kimisi yakını görememekten şikayetçi.

Optisyeninesi, Ünlülerin kendi tarzlarıyla bütünleştirdikleri seksi, tarz yakın ve uzak gözlüklerini ele alıyor.

Bakın kimler aslında gözlük takıyor! Siz de bu gözlüklerden ilham alabilirsiniz.

NOVAX®

FreeForm® Gözlük Camları

gör
hayatı!

Türkiye

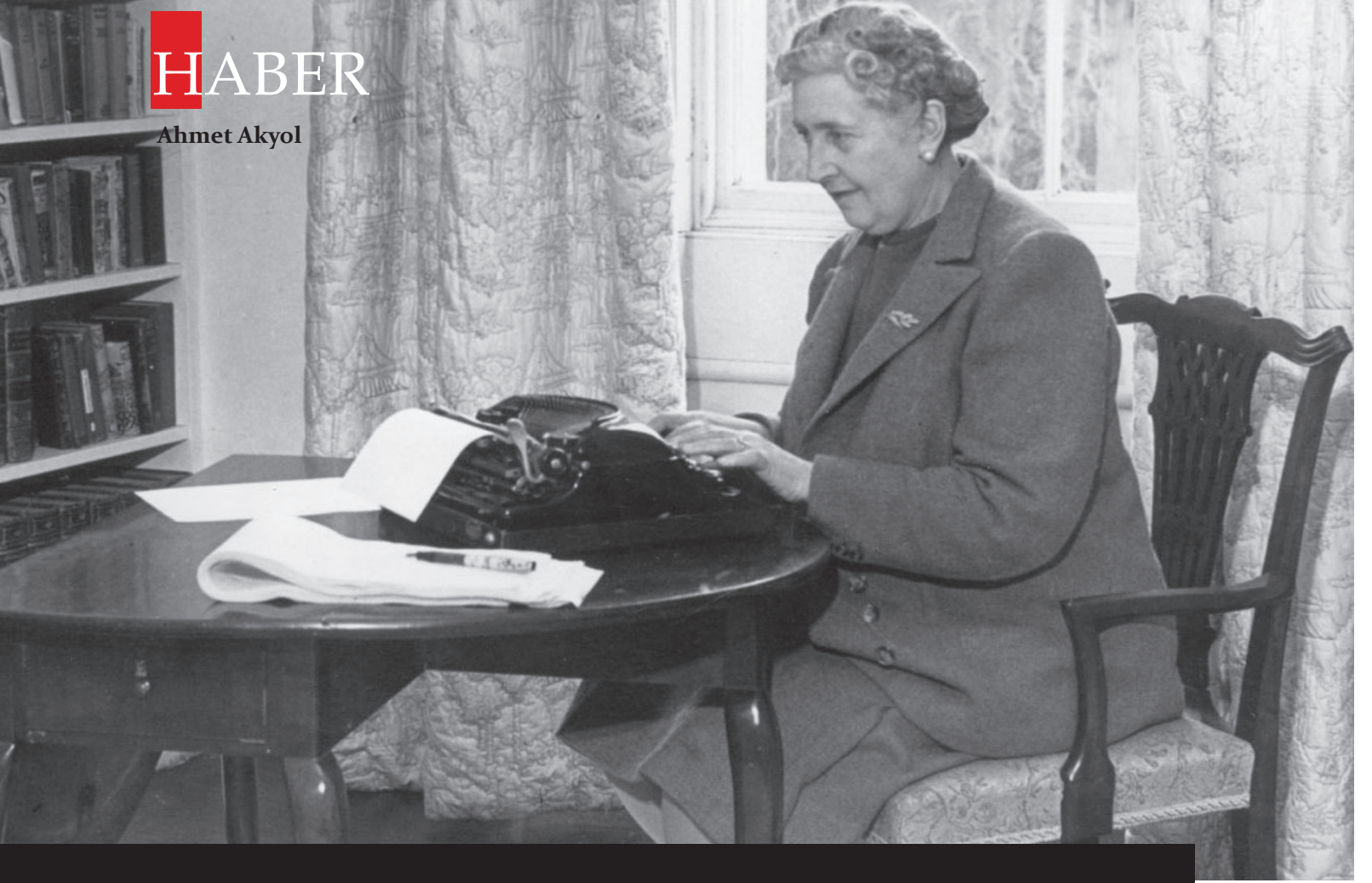
Gücünü ve
Potansiyelini Keşfet

www.betaoptik.com

BETA
OPTİK

Pera Palas'taki Sırlarla Dolu Anahtar

Devrinin bütün konforuna, ayrıca bir Doğu Sarayı'nın gizemli atmosferine sahip olan bu otel, Pera Palas'tır.

Dünyaca ünlü Orient Express, 1888 yılında Paris-İstanbul seferlerine başladığında, İstanbul'da Orient Express yolcularının alışkın oldukları yüksek standartları sunabilecek bir otel yoktu.

Bu boşluğu, kısa süre sonra kuruluş çalışmalarına 1892 yılında başlanan, 1895'te ise açılış balosu yapılan Pera Palace Hotel doldurmuştur.

Pera Palas ilk yapıldığında zamanın en görkemli ve en değerli eşyalarıyla donatılmış, hepsi artık antika olmuş bu eşyaların her biri hiç değiştirilmeden korunarak günümüze kadar gelmiştir. Otel, İstanbul'da Osmanlı sarayları dışında elektriğin verildiği, ilk elektrikli asansörün ve ilk akar sıcak suyun bulunduğu binaydı.

Pera Palas Oteli açıldığı günden başlayarak pek çok tarihi olaya tanıklık ederek İstanbul'un önemli simgelerinden biri haline geldi. Mustafa Kemal Atatürk, 1917'den itibaren birçok kez bu otelde kaldı. Onun 101 numaralı odası kişisel eşyalarının da sergilendiği bir müze oda haline getirilmiştir.

Atatürk'ün Kaldığı Oda

Atatürk dışında, İsmet İnönü, Kraliçe 2. Elizabeth, Kral 8. Edward, İmparator Franz Joseph, İran Şahı Rıza Pehlevi, Tito, Von Papen, Zsa Zsa Gabor, Grata Garbo, Sarah Bernhardt, Alfred Hitchcock, Pierre Lotti, Ernest Hemingway, Mata Hari, Mikis Thedorakis gibi pek çok ünlü ve tarihi isim de Pera Palas'ın müşterileri arasındaydı...

Pera Palas'ın, dünyanın en çok satan yazarı, polisiye roman türünün büyük ustası Agatha Christie'nin yaşamında özel bir yeri vardır.

1926- 1932 yılları arasında Pera Palas'ta bir çok kez kalan Agatha Christie'nin "Orient Express'te Cinayet" başlıklı ünlü romanı burada yazdığı bilinir.

Agatha Christie

Agatha Christie'nin ölüm yıl dönümünde (12 Ocak 1976) Pera Palas'ta geçen ilginç bir olayı hatırlamanın zamanıdır.

Agatha, 1926 yılında Londra'da iken on bir gün boyunca ortalıktan kayboldu, bütün aramalara

rağmen bulunamadı. Arabası, göl kenarında, ağaçlara çarpmış ve bavulları dağılmış bir vaziyetteydi.

Görünürde amaç, “Agatha göle düştü” süsü vermekti.

Agatha, sonra birden ortaya çıktı ama kayboluşuyla ilgili inanılır hiçbir açıklama yapmadı.

Bu yok oluşun sırrı, bugüne kadar çözülemedi. Agatha, Yorkshire’da bir otelde olduğunu söylüyor ve kaybolduğu 11 günü hatırlamıyordu. Yazarın bu kayıp 11 günü büyük spekülasyonlara neden oldu. Hakkında çok sayıda yazı yazıldı, kitap basıldı. Kimine göre gerçekten hafızasını kaybetmiş, kimine göre ise kocasının sevgilisini öldürmek için ortadan kaybolmuştu. Bütün bu spekülasyonlara rağmen Agatha’nın bu kayıp 11 günü büyük bir sır olarak kaldı.

Hatta Amerika’da Warner Brothers Film Şirketi bu kayboluşun öyküsünü senaryolaştırıp filme bile aldı. Film, Agatha’nın cinayet işlemek amacıyla ortadan kaybolduğu varsayımı üzerine kurgulanmıştı.

Ne var ki, baş rollerini Dustin Hoffman ve Vanessa Redgrave gibi iki dev oyuncunun paylaştığı film, eleştirmenlerce, “Gerçek dışı ve aşırı düşsel, belgesel bir temelden yoksun” olarak nitelendirildi.

Filmin tam bir fiyasko olması üzerine, Warner Brothers yöneticileri, Hollywood’un ünlü medyumları Tamara Rand’a başvurarak bir ruh çağırma seansı düzenlemesini istediler.

Şirket temsilcileri, basın ve televizyon çalışanları ve Agatha Christie’nin varisleri huzurunda gerçekleştirilen bu seans sonunda Rand, polisiye yazarının ruhuyla iletişime girdiğini ileri sürerek şu iddiaları ortaya attı:

“Agatha’nın sırta kadem basışına ışık tutacak anahtar, İstanbul’daki Pera Palas Oteli’nin 411 numaralı odasındadır.”

Bu haber dünya basınında bomba gibi patladı.

Türk basını ve yabancı gazetecilerle televizyon kameraları 7 Mart 1979’da Pera Palas’ın 411 numaralı odasında bir araya geldiler.

Agatha Christie’nin kaldığı 411 Numaralı Oda

Saat tam 17 00’de, Los Angeles’le telefon bağlantısı kuruldu.

Tamara Rand’ın direktiflerinden yola çıkılarak odanın yer döşemesi kısmen söküldü.

Bu sırada olay, uydu aracılığıyla bütün Amerikan televizyonlarında gösteriliyordu.

Sonuçta, duvarın kapıyla birleştiği noktada, duvarın içinde 8 cm. boyunda koca bir paslı anahtar bulundu.

Olayı çok yakından takip eden Amerikalı Warner Brothers Film Şirketi’nin temsilcileri, anında Amerika ile temasa geçerek anahtarın bulunduğunu bildirdiler.

İşte bu noktada o sıralarda otelin Yönetim Kurulu Başkanı olan rahmetli Hasan Süzer, devreye girerek anahtarı koruma altına aldı ve bir basın toplantısı tertipledi.

Süzer, bu toplantıda, anahtarın Pera Palas’ın malı

olduğunu, Warner Brothers şirketine verilmesinin söz konusu olmadığını, film şirketinin gerçekten bu anahtarla ilgileniyorsa tam iki milyon dolar ödemesi gerektiğini, açıkladı.

Bu para, tümüyle otelin restorasyonunda ve yeniden yapılanmasında kullanılacaktı.

Ayrıca, film Pera Palas’ta çevrilecek, kâr payının % 15’i otelde kalacak, tamamlanan film Türk televizyonlarına ücretsiz olarak verilecekti.

Warner Brothers şirketinin temsilcileri Hollywood’a döndüklerinde konuyu kendi yönetim kurullarına ilettiler.

Teklif uygun görüldü ve durum Pera Palas’a bir yazıyla bildirildi.

Bu sırada dünya televizyonları, “Agatha’nın Sırrının Anahtarı İstanbul’daki Pera Palas Oteli’nde bulundu” başlıklı özel programlar yapıyorlardı.

Film şirketi, ünlü medyum Tamara Rand ile tekrar görüşerek yeni bir ruh çağırma seansı düzenledi.

Tamara Rand, bu seansta, Agatha’ya ünlü hatıra defterinin nerede olduğunu sordu.

Anlatılanlara göre ise şu karşılığı aldı:

“Anahtarı avucunuzun içine almadan defterin nerede olduğunu söyleyemem.”

Bunun üzerine Warner Brothers, Hasan Süzer’e mektup yazarak, anahtarın tek başına bir önem taşımadığını, ayrıca bir hatıra defterinin söz konusu olduğunu bildirdi.

İstekleri, anahtarın Amerika’daki stüdyolarına gönderilmesiydi.

Böylece ünlü medyum Tamara Rand, anahtarı eline alabilecek ve Agatha’nın tüm sırrı gün ışığına çıkacaktı.

Anahtarın Amerika’ya gönderilmesini sakıncalı bulan Hasan Süzer, şirket temsilcileriyle Tamara Rand’ı İstanbul’a davet ederek seansın Pera Palas’ta

gerçekleştirilmesi arzusunu dile getirdi.

Warner Brothers yetkilileri bu isteği tek şartla kabul ettiler.

Defterin bulunması amacıyla yapılacak tüm masrafları ve yolculuk giderlerini karşılamak üzere Warner Brothers, Tamara Rand ve Pera Palas adına Hasan Süzer, bir Los Angeles bankasında toplam 60 bin dolarlık bir ortak hesap açacaklardı.

Taraflar 20'şer bin dolar yatıracak, harcamalar bu fondan karşılanacaktı.

Bu arada, dünyanın en yüksek tirajlı gazetelerinden biri olan New York Times, anahtar öyküsünün yayın hakkı için Pera Palas'a 75 bin dolar önerdi.

Böylece taraflar anlaşmaya vardılar.

Tamara Rand, 20 Ağustos 1979 günü İstanbul'a gelecek, anahtar avucunun içine alarak transa geçecek ve Agatha'nın sırlarını açıklayacak olan hatıra defterinin yerini belirleyecekti.

Yerli ve yabancı basın bu ilginç toplantının gündemini aylarca önce bildirmeye başladılar.

İddiaya göre, hatıra defterinde sadece on bir günün esrarı çözülmüyor, yazarın birçok romanında çözülmemiş olarak kalan birçok nokta da aydınlatılıyordu.

Kaldı ki Agatha Christie, vasiyetnamesinde bir hatıra defterinin varlığından söz etmiş, ama yerini açıklamamıştı.

Ne var ki, 20 Haziran 1979 günü Pera Palas Otelі greve girince, Agahta ile ilgili tüm girişimler de durdu.

Aslında medyum Tamara Rand, gerçekten geniş bir üne sahipti.

Hollywood'un ortasında büyük bir şirket kurmuş, film yıldızlarıyla seanslar düzenler olmuştu.

Falına baktığı starlar arasında Elvis Presley, Bob Dylan, Liza Minelli, Michael Douglas, Dionne Warwick, Mery Griffin ve Phyllis Diller bulunuyordu.

Her hafta televizyona çıkarak tüm Amerika'ya

sesleniyor, California, Winsconsin ve Las Vegas eyaletlerindeki enstitüler aracılığıyla geniş kitlelere "Mistik ve parapsikolojik" hizmet sunuyordu.

Tamara, Bing Crosby ve Bob Crane'in öleceği tarihleri önceden bilmiş, Galler Prensi Charles'in evleneceği kadını (Layd Diana) uzun süre önce tarif edebilmişti.

7 Mart 1979 günü, Cinayet Mahalli Kitabevi, 13636 Ventura Bulvarı, Sherman Oaks, Los Angeles adresine gerçekleştirilen ve Pera Palas'ın 411 numaralı odasında toplanan basın mensupları tarafından telefon aracılığıyla izlenen seans sırasında, Tamara Rand, şunları söylemişti:

"Bir defter görüyorum. Üstünde Agatha'nın adı var. El yazması bir defter bu... Bir hatıra defteri... 1926'dan kalma... Defter büyük bir kutuya konmuş. Bir anahtar var. Kutu kilitleniyor."

Seans bitip transtan çıktıktan sonra, Variety Dergisi Muhabiri Jim Harwood'a da şöyle bir açıklamada bulunuyordu Tamara Rand:

"Agatha anahtarın İstanbul'da bir otel odasında saklı olduğunu, bir zamanlar bu sırrı çok iyi koruduğunu, ama artık bilinmesinde bir sakınca olmadığını söylüyor. Kutunun anahtarı bulunmalı... Onu mutlaka bulmalıyız."

Evet, ünlü polisiye roman yazarı Agatha Christie, 1926 yılında on bir gün ortalıktan kaybolmuş, bu kayboluşun öyküsüne ışık tutabilecek anahtar da Pera Palas'ın 411 numaralı odasında saklamıştı.

Peki, ne olmuştu bu esrarlı on bir gün zarfında?

Bu konuda çeşitli spekülasyonlar var.

Bunları geçelim.

Bugün gerçek olan, Pera Palas'ın 411 numaralı odasının otelin en popüler odası oluşu...

Kapısındaki madeni plâkette, "Bu odada polisiye romanlar yazarı Agatha Christie kalmıştır" yazan 411'de geceleyebilmek için turistler sanki yarışıyorlar.

Agatha Christie'nin Kaldığı 411 Numaralı Oda

Bu oda, antik özelliklerini korumakla birlikte, temiz ve bakımlı...

Dökme pirinç yatakları... Fransız stili komodini... Çifte kapılı boy aynalı gardırobu... Aynalı makyaj etajeri... Küçük koltuğu... Mavi fayanslı ve beyaz mermerli banyosuyla belirli bir dönemin yaşam anlayışını yansıtıyor.

Yılını tam hatırlayamıyorum, muhtemelen 1989 veya 1990 olabilir; TRT'ye hazırladığımız bir belgeselin çekimleri sırasında, o dönem Pera Palas Yönetim Kurulu Başkanı olan Sayın Hasan Süzer ile bir kaç kez görüşmüştük.

Sonradan rahmetli olan Sayın Hasan Süzer, Agatha Christie olayını anlatmış ve konu ile ilgili yukarıda yazılı bilgileri vermişti.

Bu vesileyle kendisini saygı ve rahmetle anıyorum.

(Not: Yazının ilk yayım tarihi: 12 Ocak 2008)

Az görme nedir? Sebepleri nelerdir?

Gözlük, kontakt lensler veya göz içi lens implantları ile görmeniz artırılmıyorsa sizde az görme mevcut demektir. Bu durum körlükle eş anlamlı değildir. Az gören kişilerin hala işe yarar bir görmesi mevcut olup sıklıkla görme cihazları kullanılarak artırılabilir.

Görme bozukluğu hafif ya da ağır olsun, az görme, görmenizin ihtiyaçlarınızı karşılayamadığı anlamına gelir. Görme artırıcı cihazların kullanımına ancak tıbbi ve cerrahi tedavilerden sonra, ya da bunların fayda sağlamayacağı saptandıktan sonra göz hekimi tarafından karar verilir.

Az görme sebepleri nelerdir?

Doğumdan varolan bozukluklar, kalıtsal hastalıklar, yaralanmalar, şeker hastalığı, glokom, katarakt ve yaşlanma az görmeye yol açabilir. En yaygın sebebi gözün sinir tabakasının bir hastalığı olan maküla dejenerasyonudur. Maküla dejenerasyonu merkezi görmeyi bozar, tam körlük yapmaz ve çevresel görme korunur.

Az görmenin farklı tipleri var mıdır?

En sık merkezi görme veya okuma bozukluğu görülmesine rağmen çevresel görme azalması veya renkli görüşün kaybolması şeklinde de karşılaşılabılır. Göz; ışık, kontrast duyarlılık veya kamaşmaya karşı uyum yeteneğini kaybedebilir. Farklı az görme tipleri farklı yardımcı cihazlar gerektirir. Örneğin doğuştan az görmesi olan bir kişi ile sonradan az görme gelişen bir kişinin ihtiyaçları farklıdır.

Az görenler nasıl tedavi ediliyor?

Az görenler için geliştirilmiş pek çok yardımcı cihaz vardır. Her durumda görmeyi normale çeviren tek bir cihaz söz konusu değildir. Farklı amaçlar için farklı cihazlar gerekir. Bu

cihazlar uzman ekipler tarafından denenerek kullanabilecek kişilere önerilmektedir. Az görenlere yardım cihazları optik olan ve optik olmayan başlıkları altında incelenebilir.

Optik cihazlar nelerdir?

Bunlar büyütme amaçlı lensler veya lens kombinasyonlarıdır ve normal gözlük camlarından farklıdır. Optik cihazlar beş ana grupta toplanabilir:

Büyütücü gözlükler, normal gözlüklerden daha güçlüdür. Bunları kullanırken okunacak materyalin göze çok yaklaştırılması gerekir, aksi takdirde yazı odak dışında kalır. Önce bu durum ürkütebilir, fakat zamanla alışılır. Yakın için tasarlanmışlardır, göze takıldıkları için okunacak materyal rahatça tutulabilir. Büyütücü gözlükler direk olarak bir gözlüğe monte edilebilirler ya da kişinin kendi gözlük numaraları üzerine eklenebilir. Bunların asferik ve teleskopik şekilleri vardır. Teleskopik olanlar daha kaba görünümlü olmalarına rağmen daha uzak mesafeden geniş bir görüş sağlarlar. Asferik olanlar ise estetik görünür, fakat daha kısa mesafeden daha dar alanı gösterirler. Heri ki büyütücü gözlük tipinin pek çok değişik modelleri piyasada mevcuttur.

El büyüteçleri çoğu kimse tarafından bilinir. Bunlarla okunacak materyal normal mesafede tutulabilir. Kırtasiye veya fenni gözlükçülerden temin edilebilirler.

Ayaklı büyüteçler okunacak materyalin üzerine konur. Bazıları kendinden aydınlatmalıdır. Büyüteçler, görüşü normal aktivitelerine yeten fakat kısa süreli yakın görüş gerektiren senet, fatura, telefon rehberi, telefon tuşları, ev aletlerinin düğmeleri vb. gibi şeylerin görülmesinde oldukça faydalıdır. Ellerinde titreme olanlar, görmesi çok düşük olanlar ayaklı, aydınlatmalı büyüteçlerden yararlanabilir.

Teleskoplar uzak büyütme içindir. Elde ya da gözlüğe monte edilerek kullanılabilirler. Özellikle televizyon seyredirken, otobüslerin yazılarını okurken, ilanlara, panolara bakarken çok yararlıdır; gözlük gibi devamlı kullanımları zordur ve deneyim gerektirir.

Kapalı devre televizyon sistemi, bir televizyon ekranına okunacak materyalin büyütülmüş görüntüsünü verir. Bunların büyütme ve

kontrastı ayarlanabilir ve kullanımları diğer cihazlardan daha kolaydır. Sadece okumak veya resimlere bakmak için kullanılır. Siyah-beyaz veya renkli olanları vardır. Özellikle öğrenciler ve masa başı işi yapanlar için oldukça faydalıdır. Son zamanlarda maliyetleri de oldukça düşmüştür.

Optik olmayan cihazlar nelerdir?

- Büyük yazılı kitaplar, gazete ve dergiler;
- Düzgün yazmaya yardımcı cihazlar;
- Büyük oyun kartları;
- Büyük telefon tuşları;
- Yüksek kontrastlı saat ekranları;
- Konuşan makineler (saatler, bilgisayarlar);
- Yazıyı gösteren ve yüksek sesle okuyan makineler;

Optik olmayan en basit yöntem görülmesi istenen şeye yanaşmaktır. Görülmesi istenen nesneye yaklaşmak, gözlere zarar vermez.

Az gören kimseler için aydınlatma önemli midir?

Uygun aydınlatma, az görenlere yardım cihazı kadar önemlidir. Benzer bir işi yapmak için 60 yaşında sağlıklı bir kişi, 20 yaşındaki haline göre iki kat aydınlatmaya ihtiyaç duyar. Aydınlatma kaynağı okunacak materyale yakın tutulmalı ve bu amaç için ayarlanabilir kolları olan yüksek yoğunluklu ışıklar kullanılmalıdır. Yansıyan ışıklar siper kullanılarak veya emici lenslerle yok edilebilir.

Az görenlere yardım için hangi hizmetler vardır?

Göz doktorunun tam bir muayene yapması şarttır. Az görmenizin sebebi tespit edildikten sonra bu cihazlar önerilir veya bu cihazların uygulanabileceği bir merkeze sevk yapılır. Hükümetler veya özel kuruluşlar az görenler için sosyal servisler sunabilirler. Bunlar konuşan kitaplar, bağımsız evde yaşayabilme eğitimi ve bazen oryantasyon ve hareketlilik eğitimi olabilir.

BEYNİMİZ VE BİZ

İnsan beyninin ayaktaiken yaklaşık %10 daha fazla çalıştığı düşünülmektedir. Önemli kararlarınızı alırken kapalı alandaysanız, “volta atmayı” deneyebilirsiniz.

1. İnsan beyninin ayaktaiken yaklaşık %10 daha fazla çalıştığı düşünülmektedir. Önemli kararlarınızı alırken kapalı alandaysanız, “volta atmayı” deneyebilirsiniz.
2. İnsan beyni açık havada, kapalı alanlara göre daha yüksek performansta çalışmaktadır. Beyin açık havada ve ayaktaiken daha iyi çalışır.
3. Yürürken kolları sallamak, beynin performansını olumlu etkiliyor. Önemli

kararlarınızı açık havada, kollarınızı sağa sola sallayarak yürürken almaya ne dersiniz?

4. Yabancı bir dil öğrenme ve ezber beyni güçlendiriyor. Her gün birkaç yabancı ya da yerli yeni bir kelime öğrenin ve kullanabilirsiniz. Sözlük okuyabilirsiniz. Alışveriş listesi ve telefon numaralarını ezberlemeyi deneyebilirsiniz.
5. Zihinsel jimnastik/antrenman yapın. Bunun için basta Sudoku olmak üzere çeşitli bulmacalar çözün. Satranç gibi “akıl oyunları” oynayın. Yatkınsanız Meditasyon,

yoga gibi zihin dinginleştiren teknikler üzerine calisin.

6. Zihinsel rutinlerinizi kirin. Bazen telefonu sol elinizde tutun, çantanızı diğer elinizde taşıyın, evinize başka bir yoldan gidin. En azından, bir günlüğüne TV kumandasını sik kullanmadığınız elinizde tutun!
7. Entelektüel damak zevkinizi zenginleştirmek için her gün mutlaka iyi bir özdeyiş antolojisinden, birkaç cümle okuyun. Beyninizi kaliteli cümlelerle besleyin!
8. Her gün güzel bir resme, manzaraya veya fotoğrafa bakmaya calisin. Estetik algınız, gördüğünüz estetik şeyler kadar gelişir. Beyninizi estetik görüntülerle besleyin!
9. Her gün bir süre sevdiğiniz bir müziği gözleri kapalı dinleyin. Beyin otoriteleri tarafından klasik müziğin zekayı 7 puan ekleyebildiği iddia edilmektedir.
10. Günde aklımızdan 60 bin ile 80 bin arası düşünce geçer. Bu düşünceler ne hakkındaysa, hayatımız da ona göre şekillenir. Unutmayın kafanızda en çok neyi düşünürseniz, hayatınızda onu çoğaltırsınız.
11. İyi bir uyku kaliteli bir beyin için şarttır. Çok uyuyorum diye üzölmeyin, Einstein'ın günlük 10 saatten fazla uyuduğı biliniyor. 24 saati gecen uykusuzluk beyinde sarhoşluğa benzer bir etki yapmaktadır.
12. Bol ve temiz "birinci el" oksijen beyin için çok önemlidir. Beynimiz ağırlık olarak vücudumuzun %2'sini oluşturduğu halde, vücuda gelen oksijenin %25'ini tüketmektedir. Oksijensiz kaldığımızda ölümü ilk

gerçekleşen organ beynimizdir. Odanızın penceresini açarak kendinize bol bol oksijen ismarlayın!

13. Beyin kendisinin nasıl çalıştığı hakkındaki bilgi ve inançlarınıza göre çalışır. "Türkün akli tuvalette çalışır" diye inanıyorsanız, beyniniz sizi doğrulayacaktır! Beynin çalışma prensipleri hakkında doğru bilgi öğrenin.
14. Farklı düşünme tarzları beyni geliştirir. Çocuklar ve hayvanlarla daha fazla vakit geçirin. Sizden farklı düşünen insanlarla konuşun.
15. Kullanılmayan organ köreilir. Sürekli TV seyrederek beyninizi "düşük viteste" çalıştırmayın. Beyninizin sınırlarını zorlamayan etkinlikler, Beyninizi geliştirmez.
16. Beyin "garbage in, garbage out" ilkesine göre çalışır. Bu kuralın Türkçe meali sudur: "Beyninize çöp girerse, beyninizden çöp çıkar." Beyninize ne verirsiniz, onu size verir. Kafa konforunuzu bozacak verileri beyninize almayın.
17. Beyin içindeki düşünceler harita, dış dünya ise araziye benzer. Beynimizdeki iç gerçek (harita) araziye uymadığında fikirlerimizin "son kullanma tarihi" geçmiş demektir. Bir insanın kafasının içindeki iç değişim, kafasının dışındaki dış değişimden yavaş ise, o kişinin "dinozorlaşma" süreci başlamış demektir.
18. Beynin en tehlikeli yanı, "ters caba" kuralına göre çalıştığı anlardır. Başınıza gelmesinden en çok korktuğunuz şeye odaklanırsanız, beyin onu size çeker, korktuğunuzu başınıza getirir! Buna ters caba kuralı denir. Bataklıktan çıkmaya çalıştıkça, dibe gömülmeye benzer. Beyin odaklanılan hedef için çalışır, hedef olumsuz olsa bile onu gerçekleştirmek için çalışır! Topluluk önünde konuşma yaparken "acaba

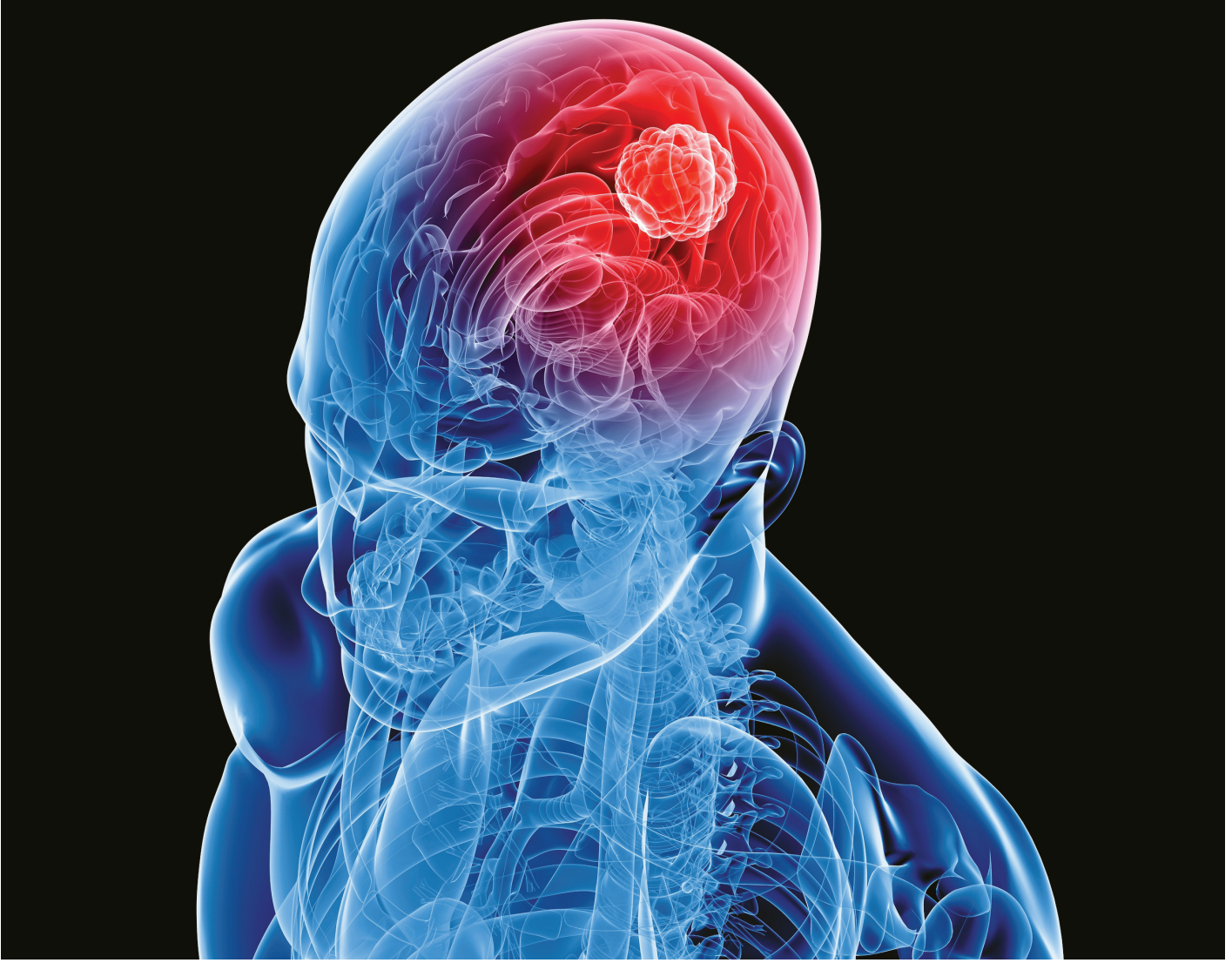
heyecanlanacak mıyim” diye düşünürseniz, korkunuz olmasın, heyecanlanacaksınız! Korkunuza değil, konunuza odaklanın. Başınıza gelmesinden korktuğunuz en kötü şeye değil, başınıza gelmesini istediğiniz en iyi şeye odaklanın. Unutmayın kafanızda en çok neyi düşünürseniz, hayatınızda onu çoğaltırsınız.

19. Beyin kas sistemi ile değil, elektro-biyokimyasal reaksiyonlarla çalıştığı için, kolumuz ya da bacağımız gibi fiziksel anlamda yorulmaz. Beyni yoran en önemli şey monotonluktur. Hayatinizi ne kadar renklendirirseniz, beyninizi o kadar neşelendirirsiniz.
20. Beyin kısa süreli hafızada beş ile yedi arasındaki bilgiyi işleyebilir. Yeni bir bilgi gelince, bu bilgilerden birini atar. Buna sihirli sayı kuralı denir. Bu kural aşıp aşırı bilgi yüklemesi durumunda, beynimiz “servis dışı” olur. Hayatınızın en büyük kararlarını alırken “kafadan” değil, tıpkı beş haneli iki rakam grubunu çarparken yaptığınız gibi, bir kağıt üzerine yazarak ne yapacağınızı hesaplayın.

21. Ders çalışırken ilk öğrenilenler, son

öğrenilenler ile aralarda geçip sık tekrarlananlar ve ilginç bulunanlar en çok akılda kalanlardır. Dersleri kısa aralar vererek çalışmak (geri ders başına dönmek kaydıyla!) akıllıca bir harekettir.

22. Einstein “bir problemi yaratan bir zihni, aynı düzeyde çalıştırarak o problemi çözemezsiniz” der. Yeni bir hayat için gereken, yeni bir akıldır. Yeni bir aklın önündeki en büyük engel entelektüel atalettir. Entelektüel atalet nedir? Düşündüğünü yapmamak ve yaptığı üzerine düşünmemek.
23. Beyin analizde tıkanıldığında örneklerle akıl yürütür. Kendinize bir “kanaat önderi” secin ve onun zihnini kafanızın içindeymiş gibi düşünün. Mesela kararsız kaldığınız bir durumda benim yerimde olsaydı ne yapardı?” diye varsayımsal akıl yürütebilirsiniz.
24. Beyninizin arama motorlarına sizi başarıya programlayacak sorular sorun. Hayatta gelebileceğim en iyi yerde miyim? Tüm hayallerimi gerçekleştirmiş olsaydım, hayatımda neler olurdu? Benim diğer insanlardan daha iyi yapabileceğim ne var?

- 25.** Beynin kendini gerçekleştiren kehanetler kurma gücü çok yüksektir. Kendinizi ve hayati nasıl tanımlarsanız, öyle algıyorsunuz. Dr. Davit J.Schwartz’a göre: “Bir ispatlamak üzere çalışmaya baslar. Ama bir şeyin yapılabileceğine inandığınızda, gerçekten inandığınızda aklınız onu yapmak üzere çözüm bulmanıza yardım etmek için çalışmaya baslar”
- 26.** Kitap okumak güçlü bir beyin jimnastığıdır. Zihinsel adaleleri çalıştırır. Okurken Bacon’in su ilkesini izleyebilirsiniz: “Kurnaz insanlar okumayı küçümser. Basit insanlar ona hayran olur. Akıllı insanlar ise ondan faydalanırlar. Yalanlamak ve reddetmek için okuma. İnanmak ve her şeyi kabul etmek için de okuma. Tartmak, kıyaslamak ve düşünmek için oku.”
- 27.** “Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur.” Fiziksel zindelik zihinsel zindelik getirir. Uzun süre fiziksek hareketsizlik, zihinsel hareketsizlik yapar. Spor yapmaya, fazla kilolarınızdan kurtulmaya, yediğinize ve içtiklerin ize dikkat edin. Yeterince su

için ve unutmayın ki, insan beyninin %78’i suyla kaplıdır!

- 28.** Her şey beyinde baslar. Her şey beyinde biter. İnsan “kafadan” kaybeder ya da kazanır. Eski bir bilgeliğe küçük bir “çekme kat” atarak, size sunmak istiyorum. “Öğrendiklerinize dikkat edin, düşüncelerinize dönüşür. Düşüncelerinize dikkat edin, duygularınıza dönüşür. Duygularınıza dikkat edin davranışlarınıza dönüşür. Davranışlarınıza dikkat edin alışkanlıklarınıza dönüşür. Alışkanlıklarınıza dikkat edin, karakterinizi biçimlendirir. Karakteriniz ise kaderinizdir.”
- 29.** Son olarak kafanızı nasıl daha iyi çalıştırabileceğiniz üzerine daha fazla kafa yorun! Unutmayın, beynimizi daha iyi çalıştırmak için kullanacağımız organ yine beynimiz! Aklınızı “başınıza” toplayın ve kullanın!

Göz sağlığı için

Besinler, göz sağlığımız için büyük önem taşıyor. Araştırmalar da doğru beslenme ile gözümüzü birçok hastalığa karşı koruyacağımızı, hatta hastalıkların ilerlemesini yavaşlatabileceğimizi ortaya koyuyor.

Havucun içerdiği A vitamini nedeniyle göze iyi geldiğini bilmeyen yoktur. Ancak göz sağlığı için faydalı tek besin havuç değil.

Gözün doğal olarak ihtiyaç duyduğu vitaminlerin başında A, E, C ve B2 vitaminlerinin geliyor. Omega 3 ve 6 yağ asitleri ile çinko ve magnezyum gibi minerallerin de göz sağlığına faydası var.

A VİTAMİNİ GECE KÖRLÜĞÜNÜ ÖNLÜYOR

Gözlerimizin karanlıkta normal olarak görmesine ve alacakaranlığa alışmasına yardım eden A

vitamini, yetersiz alındığında gözün üç bölümünü birden etkiliyor. Retinadaki rod hücrelerinin A vitamini yetersizliğine karşı hassas olduğunu söyleyen Dr. Yalçın, A vitamini eksikliğinin gözün bölümlerinde kuruluğa neden olarak görmeyi olumsuz etkilediğini belirtti.

Dr. Yalçın, A vitamininin yeterli miktarda tüketilmesinin başta gece körlüğü, olmak üzere makuladejenerasyonu ve katarakt oluşumunu geciktirdiğini vurguluyor.

A vitamini genellikle hayvansal gıdalarda

vitamin şart!

buluyor. Yumurta ve süt ürünleri yemeyen vejeteryan kişilerde A vitamini eksikliği görülebiliyor. Balıkyağı ve karaciğer, böbrek, süt, yumurta sarısı, buğday, havuç, mantar, baklagiller, fıstık, ceviz ve domates, A vitaminini bol bulunduran besin maddelerinin başında geliyor.

B2 EKSİKLİĞİ KAŞINMA VE YANMA YAPIYOR

Enerji üretimi, cilt, saç, tırnak ve göz sağlığı için önemli, deri ve göz sağlığı için gerekli olan B2 vitamini, göz yorgunluğunu azaltıyor. Dr. Yalçın, B2 vitamini eksikliğinde gözlerde yanma, kaşıntı, ışığa karşı hassasiyet ve kornea hastalıkları gibi göz rahatsızlıklarının oluşabileceğine işaret ediyor. Karaciğer, yağsız süt, yoğurt, peynir, ısırgan otu, adaçayı, ıspanak, brokoli gibi yeşil yapraklı sebzelerle balık, baklagiller ve tahıllarda bol bulunan B2'nin yeterli alınması gözlerde katarakt oluşumunu önüyor.

E VİTAMİNİ RETİNAYI KORUYOR

Yağda eriyen ve güçlü bir antioksidan olan E vitamini, kalp, damar, beyin ve sinir fonksiyonlarını düzenlemenin yanı sıra kronik göz hastalıklarından korunmada da fayda sağlayabiliyor. Zeytinyağı, ayçiçekyağı, ceviz, badem, tereyağı, kırmızı et, brokoli, ıspanak gibi yeşil yapraklı bitkiler ile kivi, mango ve muzda bol bulunan E vitamini, retina dejenerasyonunu önlemede faydalı olabiliyor.

C VİTAMİNİ DİYABETİK RETİNOPATİYE KARŞI

Vücut ve göz sağlığı için en gerekli vitaminlerden

biri olan C vitamininin gözleri katarakt ve makula dejenerasyonuna karşı koruduğunu belirten Dr. Yalçın, diyabet hastalarının gözlerini korumak için düzenli olarak C vitamini almalarını öneriyor. Zira C vitamini, diyabet hastalarında şekerin sinir ve damarlarda yaptığı hasarı önüyor. Bu da C vitamininin diyabetik retinopatiyi önlediği anlamına geliyor.

OMEGA, GÖZ KURULUĞUNU ÖNLÜYOR

Araştırmalar, beyin ve göz sinirlerinin gelişiminde büyük önem taşıyan Omega 3 ve 6 yağ asitlerinin, göz kuruluğunu azalttığını ortaya koyuyor. Balık, ceviz ve keten tohumundan önemli miktarda Omega 3, mısırözü, soya ve ayçiçeği yağında Omega 6 yağ asitleri alınabiliyor.

ISPAK VE KABAK GÖZE BİRE BİR

Dr. Yalçın, göz sağlığını destekleyen diğer gıda maddelerini şöyle sıralıyor: "Üzüm çekirdeğinin içinde çok kuvvetli bir antioksidan vardır. Bazen makula dejenerasyonunda ve diyabet hastalığında oluşan damar ve sinir hasarından korunmak için alınır.

Mısır, "Zeaksantin" adlı bir bitkisel bileşim içerir. Bu madde yaşa bağlı olarak gelişen görme bozukluklarını azaltır. Ispanak ve kabak, göz sağlığı için bire birdir. İçerdikleri lutein, ışığın zararlı etkisini önler, zeaksantin ve mesozeaksantin göz dibindeki makula bölgesinde bulunan bir pigmenti oluştururlar. Makuladejenerasyonu yani halk arasında sarı nokta diye bilinen göz hastalığı ve katarakt, ıspanak ve kabağı bol tüketenlerde daha az görülüyor."

Görme Engellilere Büyük Bir Umut Işığı

Görme engelliler özel bir yeni jenerasyon gözlük sistemi sayesinde artık yerdeki gölgeleri veya önlerindeki şekilleri ayırt edebilecek.

İsviçre Lozan Federal Politeknik Okulu'nda Startup tarafından 'Second Sight' ismiyle üretilen gözlükler 2013'ün en önemli icatlarından sayıldı. Retina bozukluğu olan görme engelliler yeni nesil gözlükler sayesinde artık şekilleri siyah ve beyaz olarak algılayabilecek.

Bu tedavinin uygulandığı görme engelli bir hasta: "Evet, bu doğru, bende bir tür hacim duygusu vardı, şu anda gördüğüm de bu. Gerçekten bir şey olduğunu hissediyorum. Ve aslında buna algılamak denir, görmek değil, algılıyorum."

Göz retinası içerisine sabit bir çip sistemi

yerleştirme yöntemini geliştiren Second Sight müdürü Grégoire Cosendai: "Sistem şu şekilde çalışıyor: Hastalar önce kameralı gözlüğü takar ve bu önlerindeki herşeyi kayıt etmeye başlar. Daha sonra bu bilgiler mini bir bilgisayar tarafından işlenir ve retina içerisindeki implanta yollanır, burada implant retina simülasyonunu gerçekleştirir bu da hastanın temel bir vizyon elde etmesini sağlar."

Protez çipi hastanın gözünün içine yerleştirme tekniğini Startup ile geliştiren Lozan Göz Kliniği'nde Profesör Wolfensberger: "Şu anda operasyonun tam ortasındayız, implantı şuradan göz içine yerleştirebilmek için göz duvarı açılmış durumda. Burada implantı yerleştirmek için

uyguladığımız cerrahi yöntem aslında günlük olarak yaptığımız bir şey. Ancak asıl önemli unsur göze bu çipi yerleştirmek. Bu açıdan teknolojideki büyük gelişmeler olmasaydı sadece cerrahi teknikler bu tedaviyi hastalara uygulamada yeterli olamazdı”

Bir hastanın cerrahi operasyonu sonrasında yeni cihaza ve bu yeni hayat biçimine alışması için yardımcı olan Second Sight ekibinden Fatima Anaflous, hastanın gölgesini ilk kez ayırt etmeye başladığında kameranın arkasında olduğunu o anda neler yaptıklarını açıkladı: “Hastanın tüm isteklerini karşılıyoruz. Şimdi yürüyüş yapıyoruz. Hastalarla yürüyüş yapmak çok basit ve çok sempatik. Aynı zamanda bilgi ediniyorlar. Tek

başlarına bunları bilmelerine imkan yok. Onlara bir şekilde, adapte olmaya çalıştıkları çevrede neler olduğunu açıklıyoruz.”

Henüz bir başlangıç olmasına rağmen 2006’dan beri dünyada 80 görme özürlü hastaya bu implanttan takıldı. Tedavinin maaliyeti 90.000 euro. Pahalı olan bu ücret bir çok hastayı tedaviye karşı frenleyen bir unsur. Ancak yine de teknoloji yolunda ilerlemeye devam ediyor. Son gelen bilgilere göre İtalya ve Almanya’dan sonra Amerikan sağlık sigorta şirketleri bu yüksek maliyetli göze implant tedavisini karşılamayı kabul ettiklerinden yakında tedavinin ticari bir patlama yapması bekleniyor.

Gelecekte daha da mükemmel bir yönetime kavuşacak bu tedavi tüm dünyada retina bozukluğu yaşayan görme özürlü hastalara büyük bir umut ışığı olmaya devam ediyor.

Karakter Testi: Trafik

Bu yazımda, okuduğum bir kitapta beni çok etkileyen bir anekdotu paylaşmak istiyorum. Konu, Estée Lauder'ın 1960'lı yıllarda Paris'te Galeries

Bu yazı biraz iç dökme şeklinde olacak gibi geliyor bana. Son zamanlarda trafiğe çıkmak istemez şekilde buluyorum kendimi. Çıkmak zorunda olduğumu da biliyorum ve çıkıyorum. En kısa sürede de mümkünse trafiğin dışına atmaya çalışıyorum kendimi. Sonrasında gergin, yorgun ve bitkin bir halde oluyorum.

Bana bunu hissettiren nedir diye baktığımda trafikte karşılaştığım nahoş durumlar olduğunu görüyorum. Kestirmeden söylersem trafikte yaşananın adı tek kelimeyle savaş gibi geliyor bana. Şehrin içerisinde bir yerden bir yere gitmek gibi çok sıradan bir eylemi savaş gibi hissetmem benimle mi ilgili acaba diye de soruyorum bu arada. Evet, ben mücadeleyi sevmiyorum, zorluklar benim gözümü korkutuyor ve bir şeyleri elde etmek için birileriyle rekabet halinde olmak hoşlanmadığım bir konu. Çocukluğuma inerek bunun nedenleri üzerinde çalışabilirim, bu benim ödevim olsun.

Konunun bir de ikinci yüzü diyebileceğimiz trafiğin durumu ve insanların bu trafikteki davranışları var. Bir toplumda sosyal yapıyı en kestirmeden anlamanın yolunun trafiği gözlemlemektir gibi bir kabulüm var. Yani toplum olarak içimizde ne varsa trafiğe yansır kabulü. Buraya baktığımda birden karamsar bir ruh haline giriveriyorum. İlk tepkim, bizden “adam” olur mu gerçekten oluyor. Şöyle bir etrafıma baktığımda bir telaş hakim herkeste

hatta bir alt etme psikolojisi. Bir yerlere yetişme, sanki bir şeyleri kaçırmış duygusuyla hareket etme hali. Adeta pastadan pay kapma savaşı gibi bir ruh hali.

Trafiğin normal aktığı zamanlarda yetişme ve koşturmacıyı saymazsak ortalama bir düzey tutturuyoruz. İşler trafiğin sıkışık olduğu zamanlarda sarpa sarıyor. Bunu tüm insanlar yapıyor demiyorum, lakin dengeyi, ahengi bozacak kadar ihlal söz konusu. Sınır tecavüzlerinin yaşandığı bir savaş söz konusu. Bunun tipik örneklerinden birisi huni durumlarının oluştuğu yerler: 3-5 şerit gelen trafik 2-4 şeride düşerken veya 2 şeridin tek şeride düşmesi durumunda yaşanan sıkışma. Fermuar tekniğine (bir oradan bir buradan) uyulsa kolayca akacak olan trafiğin, araçlar arasında sen mi ben mi sürtüşmesinin adeta sinir harbine dönüşmesi. Trafiğin akışından az çok belli olan sıraya girmeye riayet etmeyenlere karşı ya buyur edip rahat etme (bu da ezilmişlik duygusu oluşturuyor birilerinde) ya da inatlaşarak öne geçmeye çalışma. Sanki kim öne geçerse dünyaları elde edecek algısı. Bana öyle geliyor ki, bu karşılaşmalar ciddi bir gurur ve kendini ispat olarak görülüyor. Daha da ileri giderek, birey olamama, tatmin olamama eksikimizi trafikte gidermeye mi çalışıyoruz nedir? Yoksa bunu açıklayacak rasyonel bir neden yok. Sırası gelen araca verilecek yolun bedeli 3-5 saniyeden fazla olmasa gerek. Savaşa girmenin

üreteceği gerginliğin bedeli daha ağır. Üçüncü sayfa haberine bile gittiği durumlar oluyor maalesef.

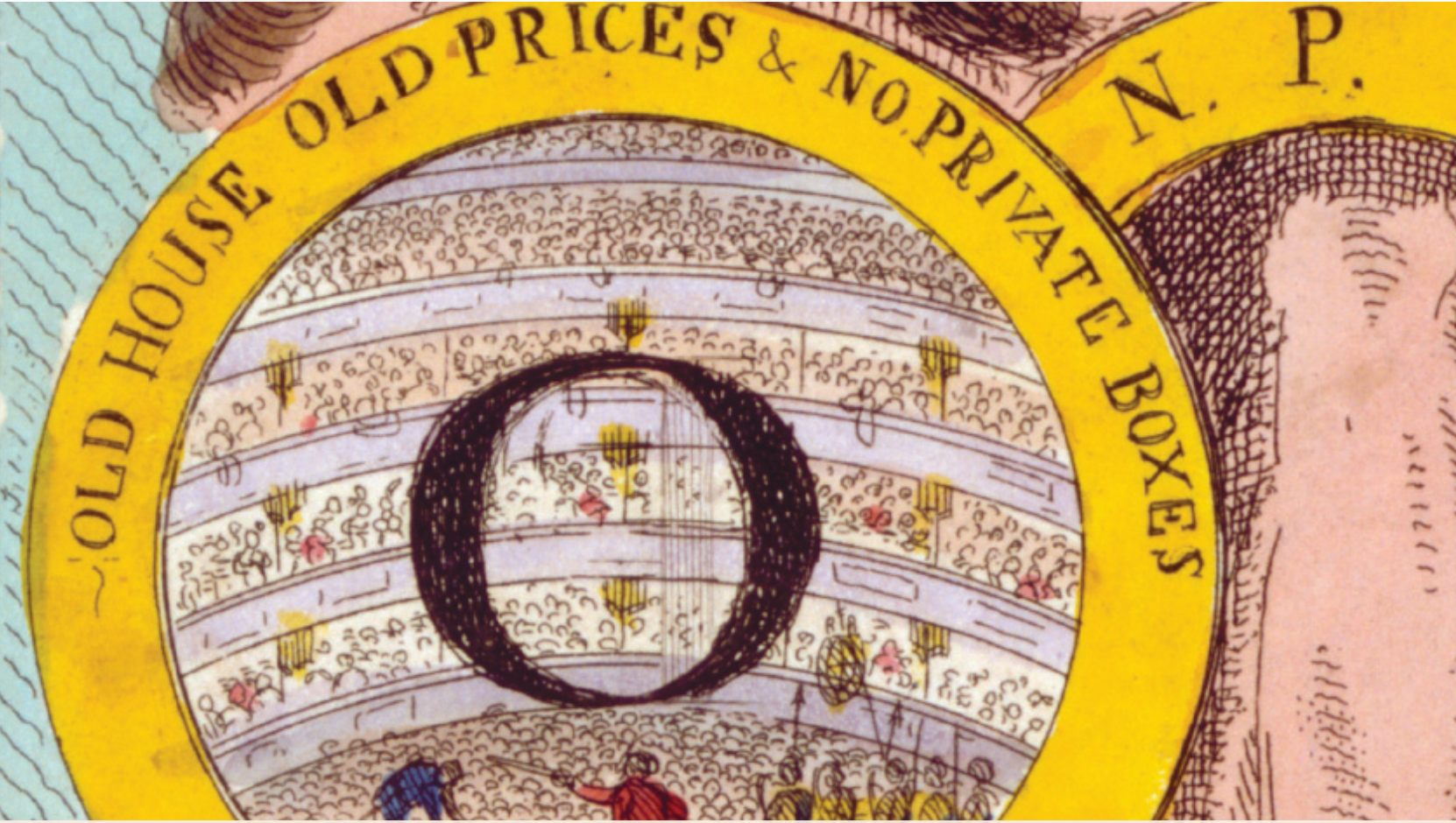
Baskı altında farklı davranış biçimlerinin ortaya çıktığını biliyoruz. Kaynaklar yetersiz olunca ne yaptığımız aslında bizim gerçekte “kim” olduğumuzu ortaya çıkarıyor. Ve benim gördüğüm manzara hiç iç açıcı değil maalesef. Burada bencilliğin, kendini düşünmenin, ötekini görmemenin hatta yok saymanın zirve yaptığını görmek içimi acıtıyor. Esas beni üzen ise bu davranış biçiminin hepimize kaybettirdiğinin farkında olmamak. Ben diğerini görmediğim zaman ben de görülmemeye başlıyorum. Yani hepimizi dibe götüren bir davranış biçimi.

Bir diğer husus daha da ilginç: asansör önünde karşılaştığınızda size buyur edecek olan kişinin trafikte ise düşman gibi davranması. Japon bir turistin gözlemini bir arkadaşım hatırlattı: “Evlerinde çok misafirperver, sevecen

olan insanlar trafikte değişiyor, vahşileşiyor!” Bununla ilgili benim yorumum, birincisinde davranışı kişiselleştirmek mümkünken ikincisinde davranışın anonim olması. Yani, nasıl olsa bunu kimin yaptığı belli değil ki inancının geçerli olması. Trafik polisi olmadığında hiç bir trafik kuralının yokmuş gibi davranılması gibi bir şey bu. Kapıkule’yi geçen gurbetçilerin pek çoğunun trafikte yaklaşımı da bunu doğruluyor. Kontrolsüz bir pragmatizm, çıkarıcılık ve “hedefe giden her yol mubahtır” anlayışı hakim. Bu anlayışın sadece trafikte değil yakalanmadığımız sürece her yerde geçerli olduğunu düşündüğümüzde işin vahameti ortaya çıkıyor. Bunun çözümü maalesef her yere trafik polisi koymaktan geçmiyor. Geçse geçse hepimizin “yanıma kalacağını bilsem bile en temel saygı ve nezaket gibi değerleri hayatıma uyguluyor muyum” sorusuna vereceğimiz olumlu cevaptan geçer. Bu da biraz “insan” olmaktan geçiyor.

Dün'den Bugün'e

Şehzadebaşında Halk kiraathanesinden söz edilir. Bir kış günü pokerci Abdullah bey yanında uzun boylu bir gençle gelir.Bu Sait Faik'tir. Az sonra Şekip Tunç'un kardeşi Münip bey de damlar kahveye.Pencere yanındaki bir masada dört kişi pokere otururlar.Şerif Hulusi oynamaz. Ama Sait'in yanında onları seyretmektedir.iyi kağıt geldiği vakit Sait gizlice Şerif Hulusi'nin bacağına çimdiklemektedir.

Sait hem poker oynamakta,hem de arada bir cebinden bir İstafilina çıkarıp dikmektedir.O akşam Sait adamakıllı içeri girmiştir.Bir ara şöyle bir kıpırdanır.Münip beyin bileğini yakalar, sonra da suratına tokadı yapıştırırverir :

--Seni eşşoğlu eşşek! Kağıt düzmek ha!

Sait bir yumruk daha atar.Tokat üzerine

ayağa kalkmış olan Münip bey,yeniden iskemlesine yıkılır.Kahvede bir suskunluk. Sait yaptığından utanmıştır.Dağılan saçlarını düzelttikten sonra,sofaya doğru ağır ağır ilerler. Munis Sebahattin'in önünden geçerken selam verir,kendini özürlü göstermek için de:

--Onun yaptığını size yapsalar yutar mıydınız?

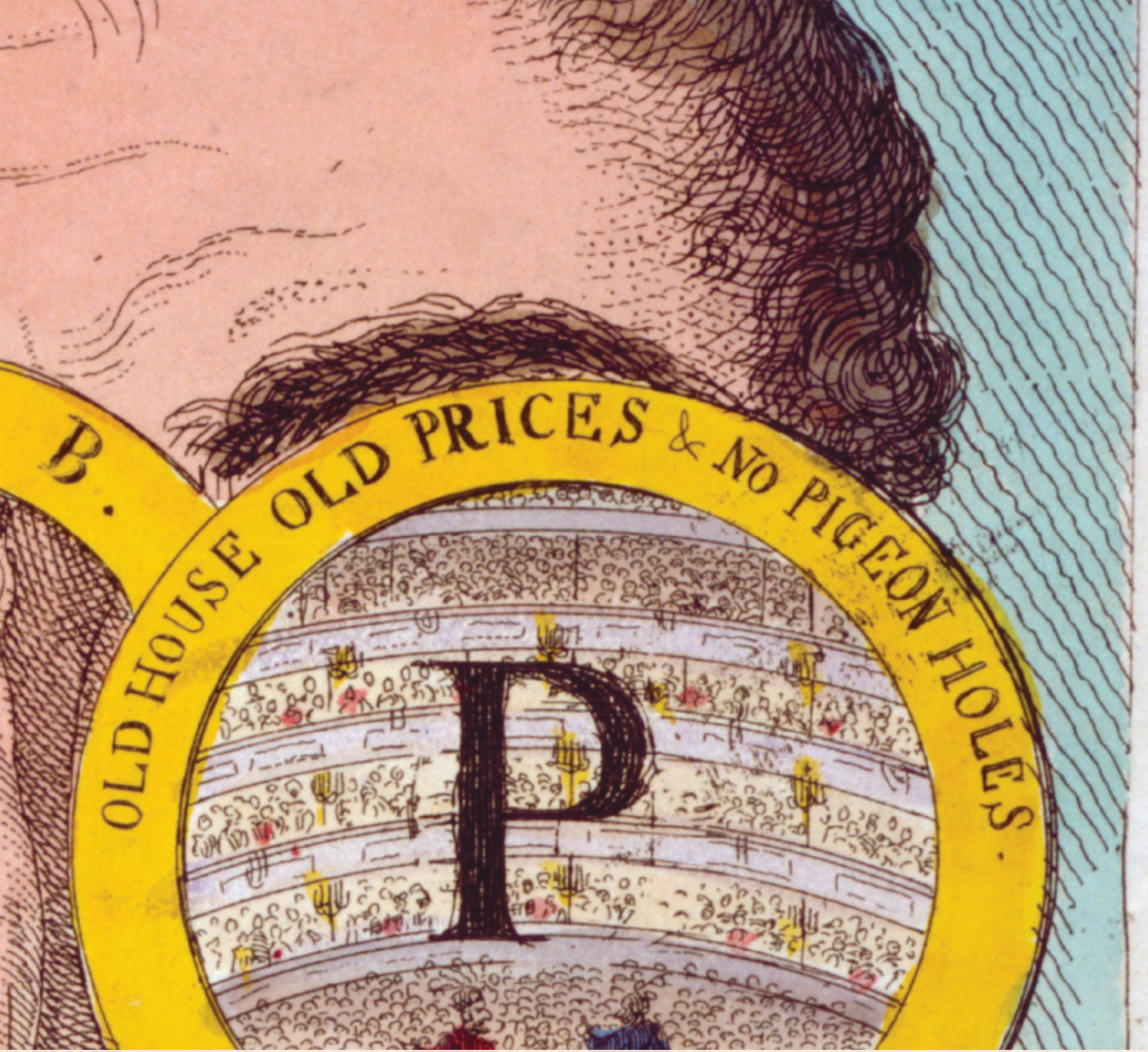
Munis sebahattin elindeki kağıtları masanın üzerine bırakmıştır.Öfkesinden gözünden düşen MONOKLUKUNU yeniden sol gözüne yerleştirir:

--Ulan hıyar,hilesiz kumar olur mu?

Sonra masaya bıraktığı kağıtları yeniden alır, sağ eliyle dayandığı bastonunu 2 kez yere vurur.

--Pas.

(kahveler kitabı,sayfa 144-145.Salah Birsell)

Bakırköy de ,İstanbul caddesinde Kardeşler bilardo salonu vardır.Bir yaz günü gazeteci Okan Doğu yanında istanbulsporlu bir futbolcu ile sarhoş vaziyette kahveye damlar. Okan Doğu,spor muhabiridir.Fenerbahçe'nin tüm maçlarında Fener kalesini beklemekle ün yapmıştır.Tüm foto muhabirleri rakip kalede iken,Fenerbahçe'nin yediği tüm goller onun fotoğraf makinesi ile görüntülenir.

İş çıkışı pokere oturanlardan biri olan gözlükçü Suat'ın karşısında Devlet opera ve balesi oyuncularından Kerem vardır.Suat'ın çırağı da yancılık yapmaktadır.Oyunun 2.ci kez kendisine kalmasına kızan Okan,bir yumrukta Kerem'i yere serer.O sinirle ana -avrat küfrederek dışarı çıkacakken ,Kerem

uçarcasına bir tekme ile Okan'ın burnunu kırar.Araya kahve sahipleri girip ortam yumuşadığında 2 taraf ta mahcuptur.Okan,bir taraftan tamponlu burnunu tutarken,öte yandan yerden 2'ye bükülmüş Rayban gözlüğünü alır ve Suat'a uzatır.

--Şunu bir düzeltsene

Suat gözlüğü düzeltirken sapını kırar.

Okan:

--Senin düzelteceğin gözlüğü s..im

Der.ve o sinirle kahveden çıkar.

(Bakırköy Günlüğü.Sayfa 31-32.Yadigar Sayın)

Glokom

Glokom, göz içi sıvısının iyi boşalmaması yüzünden göz tansiyonunun artmasıdır. Halk arasında göz tansiyonu ve karasu adlarıyla bilinen glokom, milyonlarca insanı etkileyen yaygın birgöz hastalığıdır.

Tedavi edilmezse görme kaybına neden olabilir. Glokomda, göz içindeki sıvı basıncı, görme yeteneği için gerekli olan göz sinirine zarar verecek düzeyde yüksektir. Glokom tüm dünyada en sık kalıcı görme kaybı nedenidir. Kırk yaşın üzerinde yaklaşık olarak her 40 kişiden 1'inde görülür ve hastalığın ortaya çıktığı 20 kişiden 1'inde her iki gözde kalıcı görme kaybına, yani total körlüğe neden olur. Bu hastalık iki türlü gerçekleşir: kalıcı glokom ve süreksiz glokom. Kalıcı glokom ömür boyu devam eder ama süreksiz glokom yorgun anlarda belirmeye başlar.

Belirtiler

Normalde göz içi oluşumların beslenmesi için göz içerisinde sürekli olarak bir

sıvı mevcuttur. Bu göz içi sıvı, aynı zamanda sürekli olarak bazı kanallarla göz dışına atılır. Glokom, göziçi sıvısını dışarı boşaltan bu kanallarda yapısal olarak tıkanıklık oluşması veya sonradan bazı hastalıklar nedeniyle ortaya çıkar. Göziçi sıvısının yeterli boşalamamasına bağlı olarak göz içinde basınç yükselir ve yükselen göziçi basıncı da görmeyi sağlayan göz siniri hücrelerinin beslenmesini engeller. Göz siniri hücreleri yükselen göziçi basıncı nedeniyle hasar görerek yavaş yavaş öldükçe çevreden merkeze doğru görme kaybı ortaya çıkar. Hücrelerin tümü öldüğü zaman kalıcı total görme kaybı oluşur.

Kimler glokoma eğilimlidir?

Glokom dünyada milyonlarca kişide

görülen ve her insanda ortaya çıkabilecek bir hastalıktır.

Bununla birlikte bazı faktörler hastalığın ortaya çıkma riskini arttırabilir. Toplumda 40 yaş

üzerinde %2 ,60 yaş üzerinde %10 oranında görülür. Glokom herkeste ve her yaşta görülebilir. Ancak 40 yaşın üzerinde olanlar, ailesinde glokom bulunan kişiler, şeker hastalığı, hipertansiyonu, yüksek miyopisi ve damar hastalığı bulunanlar glokomun daha sık görüldüğü grupta yer alırlar. Özellikle glokom hastalığının ailesel geçişinin önemli olduğu ve ailesinde göz tansiyonu bulunan kişilerin bu hastalığın görülmesi açısından normale göre 8 kat daha fazla risk altında olduğu göz önünde tutulmalıdır. Ünlü piyanist Ray Charles ve ünlü Hollandalı futbolcu Edgar Davids de glokom hastasıdır. Edgar Davids maçlarda iyi görebilmek için her zaman özel gözlüğünü takmaktadır.

Glokom riskini artıran faktörler

- İlerleyen yaş, ailede glokom öyküsü (genetik yatkınlık)
- Sigara, şeker hastalığı, migren
- Miyopi, yüksek düşük kan basıncı.
- Uzun süreli kortizon tedavisi, göz yaralanmaları.

Bu özelliklere sahip kişilerin glokom yönünden göz muayenelerini yaptırmaları uygun olur.

Teşhis

Hastalık herhangi bir belirti vermediğinden ve oluşan görme kaybı geri döndürülemediğinden glokomda erken tanı çok önemlidir. Hastalık ne kadar erken tespit edilirse, görme kaybı da o derece az olacaktır. Glokom tanısında

konunun uzmanı göz hekimi tarafından yapılan detaylı bir göz muayenesi çok önemlidir. Bu muayenede görme keskinliğinin belirlenmesinin ve rutin göz kontrollerinin yanı sıra göz içi basıncının yani göz tansiyonunun ölçümü, göz içi sıvısının dışa boşaldığı kanalların yer aldığı bölgenin kontrolü ve göz sinirinin durumunun değerlendirilmesi büyük önem taşır. Gerekli olduğu takdirde bilgisayarlı görme alanı ve göz siniri analiz yöntemleri tanıda önemli rol oynar. Göz tansiyonu 21 mmhg'ya kadar normal kabul edilir ve bunun üzerindeki değerler yüksek göz tansiyonu olarak değerlendirilir. Buna karşın göz tansiyonu tek kriter değildir ve göz tansiyonu normal ölçülen ve göz siniri hassas olan kişilerde de glokom hastalığı görülebilir. Göz tansiyonunun normalden yüksek olduğu veya normal olduğu halde göz sinirinin hasar gördüğünden şüphelenilen olgularda bilgisayarlı görme alanı ve göz siniri analiz tetkikleri göz sinirinin hasarının varlığının ve derecesinin belirlenmesinde, zaman içindeki değişimin saptanmasında önemlidir.

Tedavi

Glokom hastalığının tanısı konulduktan sonra bugün için tedavide amaç göz tansiyonunu düşürerek göz sinirinin hasarını durdurmak ve görme kaybının ilerlemesini engellemektir. Bu amaçla uygulanabilecek yöntemler ilaç tedavisi, laser tedavisi ve cerrahi tedavi olarak üçe ayrılabilir. Bugün için genelde tanı sonrası ilk seçilen yöntemin ilaç tedavisi olmasına, ilaç tedavisine yeterli derecede yanıt vermeyen hastalarda laser tedavisinin ya da cerrahi tedavi yöntemlerinin uygulanmasına karşın, özellikle geç dönemde tanı konulan ya da sürekli ilaç kullanımının uygun olmadığı olgularda doğrudan laser girişimleri ya da cerrahi

yöntemler de kullanılabilir. Glokomda ilaç tedavisinde son yıllarda önemli gelişmeler sağlanmış, etkili yeni ilaçlar tedavinin başarısını büyük ölçüde artırmıştır. İlaç tedavisinde önemli olan hastanın ilaçları sürekli olarak düzenli kullanmasıdır. İlaç kullandırılmayan veya ilaç tedavisine yanıt vermeyen olgularda kullanılan cerrahi yöntemler de son yıllarda giderek artan oranda başarılı olmakta, sürekli ilaç kullanım zorunluluğunu da ortadan kaldırarak etkili tedavi sağlayabilmektedir.

Glokom hastalığına karşı geliştirilen yeni bir ilacın “yan etki” olarak kirpikleri uzattığı saptandı. Miami Üniversitesi’nde yapılan bir deneyde de söz konusu ilaç bir jelle karıştırıldı. Araştırmaya katılanlardan bir gruba ilacın etken maddesinin bulunduğu jel verilirken, diğer gruba bu maddenin bulunmadığı bir jel verildi. Deneklerden jeli her iki göze de düzenli olarak uygulamaları istendi.

İlacın bulunduğu jeli tatbik edenlerin kirpikleri 6 haftada 2 milimetre uzadı. Bu kişilerin kirpiklerinin, içinde ilacın bulunmadığı jel sürenlerinkinden iki kat hızlı uzadığı tespit edildi. Ancak ilacın kirpikleri nasıl uzattığı henüz bilinmiyor.

GEBELİKTE GÖZ BULGULARI

Gebelikte gözlerde hem normal kabul edilebilen fizyolojik, hem de hastalıklara ait patolojik değişiklikler oluşabilir.

Gebelikte gözlerde hem normal kabul edilebilen fizyolojik, hem de hastalıklara ait patolojik değişiklikler oluşabilir.

Öncelikle göz kapaklarında, burun üzerinde ve elmacık kemikleri üzerindeki deride koyulaşma şeklinde pigment artışı görülebilir. Korneada kalınlaşma, duyarlılık azalması ve gözyaşı miktarındaki azalma sonucu özellikle kontakt lens kullananlarda yanma, batma, ışıklardan rahatsızlık oluşabileceğinden gözlüğe geçilmesi daha uygun olabilir. Gözün doğal lensinde meydana gelen değişiklikler nedeniyle görme derecesi ve netliği de değişebilir. Bu bulgular doğumdan sonraki 6 ay içinde genelde düzeldiğinden, görme bulanıklığı retinaya bağlı değilse gözlük veya lens ayarlarıyla oynanmamalı, gözlük veya kontakt lenslerden kurtulma LASER leri ertelenmelidir. Şeker Hastalığı, Hipertansiyon, Gebelik Zehirlenmesi

Diyabet ve hipertansiyon önceden var olabileceği gibi ilk kez gebelikte de ortaya çıkabilir. Öncelikle başta tip 1 olmak üzere gebelik düşünen diyabetlilerin ayrıntılı bir göz muayenesinden geçmeleri ve gereken

göz tedavilerini yaptırmaları gebelikte şiddeti artabilecek tabloyu dizginlemek açısından yararlıdır. Hipertansiyonu olanların gebelik zehirlenmesi (preeklampsi) denilen yüksek tansiyon, el ayak ve yüzde şişlik (ödem), idrarda fazla miktarda protein atılımı ilebaygınlık ve kasılmaların da eklendiği komaya kadar varabilen kriz (eklampsi) durumunda retinada, hatta beyin görme bölgesinde kanamalar, ödem, damar tıkanıklıkları sonucu körlük de oluşabilmektedir. Bunların büyük bir kısmı doğumdan sonra düzelebilirken, bir kısmı da kalıcı olabilmektedir. Retina merkezindeki keskin görme noktasında geçici ayrılmalar zamanla kendiliğinden oturabilmesine rağmen uvea denilen göz kısmındaki iltihabi hastalıklar ile bunların tedavisinde kullanılan çoğu ilaçlar ise ciddi değerlendirme gerektirmektedir.

Damla tedavileri dahi mutlaka hekim kontrolünde

Hekim hastanın yarar, zarar oranına bakarak

en uygun veya yan etkisi en hafif tedaviyi ayarlamak durumundadır. Gebeliğin tamamında, özellikle ilk 3 ayı içerisinde çok dikkat edilmeli, damla tedavileri dahi mutlaka hekim kontrolünde olmalıdır. Damla kullanımı gerekiyorsa damladan sonra birkaç dakika göz pınarlarına bastırmak ilacın genize ve oradan da kan dolaşımına geçmesini oldukça azaltacaktır. Göz içi enjeksiyonlar veya ameliyatlara zorunluluk yoksa ertelenebilir ya da (glokom, retina) LASER gibi yan etkisi nispeten daha az tedaviler seçilebilir.

Doğumun şeklini etkiler mi?

Eskiden normal doğumdaki ıkınmaların retina ayrılması veya göz tansiyonunu yükselttiği, damarlarda tıkanıklıklarla görme bulanıklığına neden olduğu, bu nedenle sezaryen tercih edilmesi gerektiği şeklindeki bilgiler çeşitli bilimsel çalışmalarda tam kanıtlanmadığı için bugün eskisi kadar geçerli değildir. Bu ıkınmalara bağlı olarak konjonktiva zarı altındaki göz beyazında oluşabilen kanamalar da zararsız olup 1-2 hafta içinde geçmektedir.

Dünyayı nasıl bir son bekliyor?

Bilim insanları Amerika'da meydana gelmesinden korktukları en kötü 10 doğal afeti sıraladı. Ama bunların hiçbiri dünyanın sonunu getirmeyecek. Peki ne getirecek?

Tayfunlar ve terör saldırılarının ardından Amerika, afet yönetim sistemini ve planlarını gözden geçiriyor. Bilim insanları Amerika'da olmasından korktukları en kötü 10 doğal afet için aşağıdaki gibi liste hazırlamış ama unuttukları önemli bir şey var... Önce o liste:

10. Kuzeybatı Pasifik depremi: Her an 9 büyüklüğünde veya daha yıkıcı bir deprem KuzeyKaliforniya ile Kanada arasında olabilir. Sallantı yerel olarak yıkıcı olacak ama bölge için en büyük tehdit depremin tetikleyeceği tsunami. Bu deprem, 2004'te Endonezya'da ölümcül tsunamiyi oluşturan depreme sismik açıdan benzeyecek.

9. New York tayfunu: Tayfun gibi büyük tropikal fırtınalar bazı şehir ve kasabaları daha önceleri doğrudan vurmuştu, ama bunların tekrar görülmesi insanların onları hatırlayamayacağı kadar uzun zaman alıyor. Bu durum, halkın duyarlılığını kaybetmesine ve bölgeden tahliye olmasına yönelik uyarılara uymamasına neden oluyor. New York'un tahliyesi için 24 saate ihtiyaç var ama kuzeye çıkan tayfunların verdiği uyarı zamanı sadece birkaç saat. Büyük bir tayfunun New York'u da vuracağı kesin ama ne zaman?

Amerika'nın tümü külle kaplanacak

8. Asteroit çarpması: Bir sonraki asteroitin ne zaman dünyaya çarpacağını kimse bilmiyor. Olasılık hesapları on yıl, yüz yıl için böyle bir şey göstermiyor fakat bilinmeyen bir uzay taşı her an bir yerlerden gelebilir. Birçok uzman kıtanın yarısında yıkıcı etki yaratabilecek böyle bir şey ile baş edilebilmesi için şimdiden plan

yapılmasını istiyor.

7. Los Angeles'ta tsunami: Kaliforniya'nın güneyinden büyük bir depreme ve 42 milyar dolarlık hasara neden olabilecek bir tsunamiyi tetikleyebilecek fay hattı geçiyor. Buradaki tsunami kıyıya çok yakın olduğu için kıyıda yaşayanların kaçmaya vakti olmayacak. Tsunamiye bir de depremin etkisi eklenince Katrina tayfunu gibi bir şey ortaya çıkıyor.

6. Süper volkan patlaması: Belki de yüzlerce hatta milyonlarca yıl içinde böyle bir şey meydana gelmeyecek ama bir gün olacak. İşte ne zaman olacağını kimse bilmiyor. Örneğin, Amerika'daki Yellowstone bir gün patlayacak, etrafındaki binlerce kilometrelik alandaki tüm yaşamı yok edecek ve Amerika'nın tümünü 1 metre kalınlıkta kül kaplayacak.

5. Ortabatı depremi: Bir zamanlar az sayıda insanın yaşadığı Ortabatı Amerika'nın New Madrid, Missouri'de merkez üssü olan üç adet 8 büyüklüğündeki depremden sonra yaklaşık olarak ikiyüzyıl geçti. Bu sessiz yıllardan sonra büyük bir deprem artık kaçınılmaz. Şimdi bu bölgede nüfusyoğunluğu çok arttı ve binalar istenildiği kadar depreme dayanıklı değil.

Astronomların gözü göktaşlarının üstünde

4. Sıcak hava dalgaları: Amerika'da yaşayanlar arasında en çok ölüme neden olan doğal afet. Geçmişteki sıcak hava dalgaları nedeniyle 10 bin kişinin öldüğü hesaplanıyor. Küresel ısınma ile şehirler daha sıcak bir hale geldikçe yazın elektrik sistemi klima kullanımından dolayı oluşan yüklenmeleri kaldıramıyor. Bu da yaşlı

nüfusun erken hasadı anlamına gelen ölüm riskini artırıyor.

3. Doğu kıyılarında tsunami: New York gibi dünya şehirlerinin imparatoru sayılan dev yerleşimlerin bulunduğu Amerika'nın doğu kıyıları Atlantik Okyanusu'na düşebilecek bir göktaş ile sular altında kalabilecek. Astronomların gözü dünyaya çarpma ihtimalleri için şu an uzayın derinliklerinde yol alan taşların üzerinde. Fakat kozmosun bir sürpriz yapabileceği de unutulmamalı.

2. Meksika Körfezi'nde tsunami: Karayip Denizi'ndeki fay hattı bölgede ölümcül tsunamiler oluşturmuştu. Şimdiki tahminlere göre 35 milyon insan yakınlarında her an oluşabilecek tsunaminin tehdidi altında.

1. Kara delik: Dünyanın bir kara delik tarafından yutulması ve anti madde reaksiyonu ile patlayarak parçalanması böyle bir listenin birinci sırasına konulacak kadar ciddi bir tehdit.

Halbuki dünya sonsuza dek var olacak şekilde inşa edilmiş gibi duruyor. 4 milyar 550 milyon yıl yaşında. Ağırlığı 5.973.600.000.000.000.000 ton. Bu yaşına kadar sayısız yıkıcı asteroit çarpmasıyla karşılaştı ama hâlâ taş gibi!

Yani dünyayı toptan imha etmek o kadar kolay değil. Ama aralarında Stephen Hawking'in de bulunduğu "süper beyin" olarak anılan bilim insanlarına göre, dünyanın sonunu doğa değil "insan" getirecek!

*Bir gelin beyazdır,
bir de Tunus...*

Üzerinde yaşadığımız dünyanın size düşen parçasının, yani yaşadığınız bölümünün üzerini örten bir kubbe düşünün. Kubbenin çapı yaşadığınız ülke, il, ilçe, mahalle veya sokak ile sınırlı olacaktır. Her birimizin dünyası, gidebildiğimiz mesafelerle belirlenmektedir. Ne yazık ki “Orada bir köy var uzakta” diye başlayan çocuk şarkısındaki gibi olmuyor. Gitmediğimiz, görmediğimiz köy bizim dünyamızı genişletmiyor. Başrolünde ünlü oyuncu Jim Carrey’in oynadığı “The Truman Show” filmini görenler ne demek istediğimi daha iyi anlayacaklardır. Hepimiz, kendimize has bir kubbenin altında doğuyor, yaşıyor ve ölüyoruz. Yaşamımız boyunca yaptığımız her yolculuk bu kubbeyi büyütüyor ve dünyamızı genişleterek daha büyük bir alanda yaşamamızı, adeta daha rahat nefes almamızı sağlıyor.

Bu gözle baktığımda, yerinde duramayan, sürekli yolculuklara çıkan gezgin, seyyah gibi sıfatlar taktığımız insanları daha iyi anlamaya başlıyorum. Bu insanların tek çabalarının, altında yaşadıkları kubbeyi büyütme olduğunu geç de olsa anladım. Bu insanlar biliyorlar ki yaptıkları her yolculuk nefes aldıkları alanı genişletmekte, dünyalarını büyütmektedir. Yani, bu yolculuklar,

yolculuğu yapan kişiye özgür olduğunu hissettirmektedir.

İstanbul Atatürk Havalimanı’ndan bindiğimiz Türk Hava Yolları uçağının havalandığı andan itibaren kafamın içinde uçuşan bu fikirlerle Tunus Cumhuriyeti’nin başkenti Tunus’taki Kartaca (Carthage) Havaalanı’na iniyoruz. Aylardan şubat. İstanbul, oldukça soğuk ve her şeyin gri görüldüğü günlerinden birini daha yaşıyorduk.

Vize olmadığı için ülkeye giriş işlemleri oldukça çabuk bitiyor. Dışarı çıktığımızda bizi pırıl pırıl parlayan Afrika güneşi karşılıyor. Hava sıcaklığı yirmi derece civarında, şahane bir bahar havası sanki. Her ülkede olduğu gibi geleneksel taksi pazarlığımızı yapıp, yirmi dolara anlaşıp yola çıkıyoruz. Yaklaşık yarım saat yolculuktan sonra Habib Burgiba Bulvarı’ndaki otelimize geliyoruz.

Atatürk’ümüze hayranlığı ile bilinen, modern Tunus’un kurucusu Habib Burgiba’dan söz etmeden geçmek olmaz. Atatürk için, “O’nun ölmez eseri, egemenliklerini elde etmiş milletlerin kaderlerine hükmedenler için ışıklı bir örnek ve bir ilham kaynağı olarak kalacaktır,” diyen Habib Burgiba, her fırsatta Mustafa Kemal

Birkaç cümleyle Tunus...

Batı ile Doğu kültürlerini harmanlamış, Arap ve kuzey Afrika halklarının karışımı egzotik bir ülkedeyiz. On milyon altı yüz bin nüfusu var. Bin iki yüz kilometre uzunluğundaki sahil şeridi turizm için önemli bir kapı açmış. Nüfusun yüzde doksan sekizi Arap, yüzde birden biraz fazlası da Batılıların “Barbar” kelimesinden üreterek isim haline getirdikleri “Berberi” topluluğu.

Atatürk'ü ve Türk Devrimi'ni örnek aldığını açıklayan bir devlet adamıdır. 1957 yılında ülkesini bağımsızlığına kavuşturuncaya kadar uğraşan ve bunu başaran modern Tunus'un kurucusudur. “İslami yönetim” ve “dışarıdan kontrol edilen köktendinci çabalara” karşı ülkesini korumuş, ülkesindeki aşırı İslamcı akımları destekleyen Sudan'la ilişkisini askıya alarak, laikliğin kalesi haline getirmiştir. 2011 yılında yaşanan Arap Baharı'na kadar ülkenin devlet başkanı olan ve Habib Burgiba'nın sağ kolu konumundaki yardımcısı Zeynel Abidin Bin Ali tarafından başkanlıktan indirilerek, ölünceye kadar gözetim altında tutulmuştur. Zeynel Abidin Bin Ali, daha sonraları yirmi üç yıl ülkeyi bir diktatör gibi yönetmiş, kökten

dincilere verdiği tavizler bile 2011 yılındaki halk isyanında koltuğundan indirilmesini engelleyememiştir. Şimdi, canını zor kurtararak sığındığı Suudi Arabistan'da bir kaçak olarak yaşamaya devam etmektedir.

Eşyalarımızı odalarımıza bırakıp, kendimizi sokağa atıyoruz. İşte Tunus'tayız. Sahra Çölü'nün Akdeniz'e açılan ucu, nam-ı diğer "Yasemin Kokulu Tunus"

Batı ile Doğu kültürlerini harmanlamış, Arap ve kuzey Afrika halklarının karışımı egzotik bir ülkedeyiz. On milyon altı yüz bin nüfusu var. Bin iki yüz kilometre uzunluğundaki sahil şeridi turizm için önemli bir kapı açmış. Nüfusun yüzde doksan sekizi Arap, yüzde birden biraz fazlası da Batılıların "Barbar" kelimesinden üreterek isim haline getirdikleri "Berberi" topluluğu. Berberiler, genellikle kırsal kesimde ve çölde yaşıyorlar. Berberice denilen bir dil konuşuyorlar. Fas, Tunus, Libya ve Gine'ye kadar yayılmış olan Berberilerin toplam nüfuslarının yaklaşık altmış milyon olduğu tahmin ediliyor. Kuzey Afrika'nın bilinen en eski halklarından olan Berberilerin büyük bir kısmı göçebe olarak yaşıyor ve deve

yetiştiriciliği yapıyorlar. Yerleşik düzene geçenler ise genellikle şehirlerin dışındaki mahallelerde yaşıyorlar. İslamiyet öncesi sadece ruhların varlığına inanan bir inanç biçimi olan “Animizm” inancı yaygın iken, artık neredeyse tamamı Müslüman olarak yaşamlarını sürdürüyor. Doğrusu, daha sonraları gitme olanağı bulduğum Kuzey kutbunda Ren geyiği yetiştirerek yaşamlarını sürdüren Sami topluluğunun da Animist olduğunu öğrendiğimde oldukça şaşırmıştım.

Berberiler, tarih boyunca Roma, Kartaca ve Fenikelilerden oldukça etkilenecek bu gün kullandıkları, İbraniceye benzer bir dil ortaya çıkarmışlar. Yedinci yüzyıldan itibaren İslamiyeti seçen bu halkın, Arap Baharı’na kadar otlaklar ve toprak üzerinde özel mülkiyet olmadığı için kura ile dağıtılan toprakları sıra ile kullanabilmekteymişler. Daha düne kadar “Fallahin” dedikleri topraksız Berberiler ise başkalarının topraklarını yüzde yirmi karşılığı ekip biçerek geçinmeye çalışıyorlarmış.

1571 yılından 1881 yılına kadar, üç yüz on yıl Osmanlı idaresinde kalan Tunus’ta, Osmanlı izi bulmak için oldukça fazla çaba harcamanız gerekiyor. Gelgelelim, kırk yıl kadar Fransız idaresinde kalan bu ülkede sokak tabelalarına kadar her şeyin Fransızca olması ilginç. Aramama rağmen Türkçe bilen birini bulamazken, çöldeki çoban, şehirlerdeki dilenci bile Fransızca konuşabiliyor.

Şehirlerin kalbi, düşman saldırılarından korunmak için etrafı surlarla çevrili Medina denilen merkezlerde atıyor. Neredeyse Tunus’un her şehrinde böyle bir Medina var. Tunus şehrinin merkezindeki Medina’nın

büyük kapısından içeri girerek daracık sokaklarını adımlamaya başlıyoruz. İstanbul, Tahtakale’deyiz sanki. Tipik bir Doğu kenti görünümündeki bir Medina burası. Halı tüccarları, kuyumcular, esans satıcıları, turist avlamaya çalışan hanutçuları ile cıvıl cıvıl bir çarşı burası. Neredeyse bütün öğleden sonrayı Medina’da sokakların ve güzel Tunus kapılarının fotoğraflarını çekerek geçiriyoruz.

Sokaklara yayılmış turist avcılarını sürekli önümüzü kesiyor ve teras var, teras var diyerek bizi dükkânlarına çekmeye çalışıyor. İşlerinden birine, “Ne var bu terasta?” diye soruyorum. “Şehre tepeden bakacaksınız,” diyor. Peki deyip, peşine düşüyoruz. Tunus

şehri düz bir araziye kurulduğu için yokuş, tepe gibi yeryüzü şekillerinden mahrum kalmış. Ülkenin büyük bir bölümü zaten çöl, sadece kıyı şeridi boyunca, denize paralel giden Atlas dağları tekdüzeliği bozuyor. Bu nedenle, şehrin genel bir fotoğrafını çekebilmek için yüksek bir yere çıkmak gerekiyor. Adamın peşine takılıp binaya giriyoruz. Labirent gibi dar koridorlardan geçip, merdivenlerden çıkarak bir halı mağazasına geliyoruz. Başka bir adam bize halıları anlatmaya başlıyor. Halı istemediğimizi ve daha iyilerini İstanbul'da bulabileceğimizi söyleyince biraz bozuluyorlar. Terasa çıkıyoruz. Yerden altı, yedi metre yüksekteki binanın ikinci katındayız. Bu yükseklikten ne görülebilirse o kadarı ile yetinip çıkışa yöneliyoruz. Bizi içeri davet eden adam önümüze geçiyor ve, "Bana para vereceksiniz," diyor. "Madem alışveriş yapmadınız o zaman bahşiş verin," diye tutturuyor. Eline birkaç Dinar tutturuyoruz ve kendimizi dışarı atıyoruz.

Neredeyse tamamı beyaz boyalı binaların aralarında dolaşıp, dükkânlara, okullara

gire çıka akşamı ediyoruz. İngilizcenin hiç işe yaramadığı ender ülkelerden birindeyiz. Neredeyse kimse İngilizce bilmiyor. Başka bir diliniz yoksa zor durumda kalabilirsiniz.

Tunus'ta Türk olmak sanki bir ayrıcalık. Konuştuğum hemen herkes Türkiye, özellikle de İstanbul hayranı. Bir kadına, "Arap mısın? Berberi mi?" diye sorduğumda sesini yükselterek, hatta bağırarak baba tarafının Türk olduğunu öğünerek söylemesi bir fikir edinmemizi kolaylaştırıyor.

Ertesi sabah başkentin yirmi kilometre kuzeyinde bir banliyö olan Sidi Bou Said'e gidiyoruz. Uzun yıllar sufizmin merkezi olarak anılmış, deniz kenarına kurulu şirin, temiz ve güzel bir sayfiye yeri. Adını Sufi şeyhi Sidi Bou Said'ten alan köy, XIII. yüzyıldan bu yana bölgenin cazibe merkezi haline gelmiş. Buraya gelene kadar Tunus'un beyaz evlerini ve ünlü Tunus kapılarını gördüğümüzü sanıyorduk. "Bana kapını göster, sana kim olduğunu söyleyeyim," diye bir söz var Tunus'ta. Evlerinin kapılarına o kadar özen gösteriyorlar ki, o evde yaşayanlarla ilgili birçok şeyi kapılarından

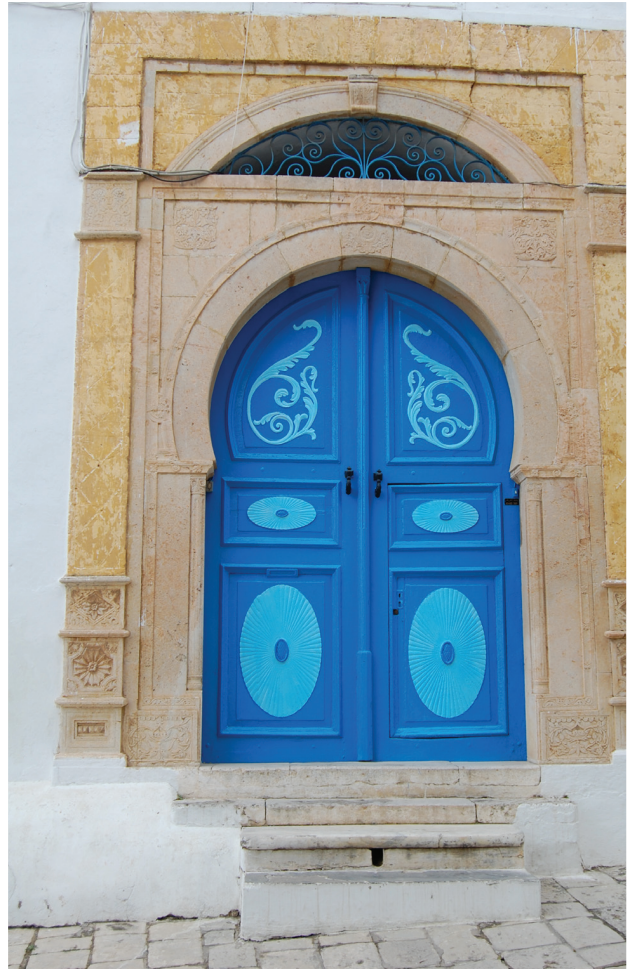

Tunus'ta Türk olmak sanki bir ayrıcalık. Konuştuğum hemen herkes Türkiye, özellikle de İstanbul hayranı.

anlayabiliyorsunuz.

İnişli, çıkışlı sokaklarını adım adım geziyor, "Mashrabiya" dedikleri balkonların, mavi, sarı kapıların, sokakların ve bembeyaz evlerin bol bol fotoğraflarını çekiyoruz. Evlerin mimarisine beyaz badana ancak bu kadar yakışır, diye aramızda konuşuyoruz. Tunus anlatılırken, haklı

olarak bu beyazlığa atıfta bulunuluyor. Binaların beyazlığı, "Bir gelin beyazdır, bir de Tunus," sözünü yerden göğe kadar haklı kılıyor. Gerçek bir Akdeniz kasabasında olduğunuzu her an hatırlıyorsunuz. Yasemin ağaçlarından gelen ve çevreyi saran koku ve palmye ağaçları sanki bir şiirsellik katıyor bu köye. Bu şiirsellik nedeniyle

olsa gerek, Andre Gide, Faucoult, Klee gibi düşünürler yaşamlarının bir bölümünü burada geçirmişler.

Yürümekten yorulup, portakal ağaçlarının süslediği meydana hâkim bir kahvehanenin üst katındaki verandasına oturuyoruz. Kahveye çıkan geniş merdivenin yanlarına birer masa sığabilecek localar yapılmış. Meydanı izlerken çayınızı, kahvenizi yudumluyorsunuz. Tarihi bir kahve olan Alia kahvesi, söylememe gerek bile yok, kapı ve pencereleri mavi, binası ise tabii ki beyaz boyalı. İçerisi koyu yeşil, kırmızı ve siyah boya ile şeritler halinde boyanmış. Bütün duvar dipleri yerden seksen santimetre kadar yükseklikte betondan sedir yapılmış. Sedirlerin üstüne çıkıp, bağdaş kurarak oturuyorsunuz. Büyük bakır tepsiler sehpa niyetine kullanılmış. Her yere halılar serilmiş, duvarlar eski kahvehane malzemeleri ile süslü. Çatıyı taşıyan ahşap direklerden yapının yaşını tahmin etmek hiç de zor değil. Sanki tarihin izleri, bu anıtsal kahvehanenin duvarlarına sinmiş.

Ama sattıkları çay için aynı güzellikte şeyler söyleyemeyeceğim. Şöyle demini almış, berrak

bir cam bardakta çay içmek için Tunus doğru bir yer değil. Çay istediğinizde, kalın bir cam bardakta pekmez rengi ve kıvamında bir şey getiriyorlar. Bardağın yarısına kadar taneli bir şey doldurulmuş ve üstüne de birkaç yaprak yeşillik atılmış olarak servis ediliyor. Tarifini soruyorum, garsonumuz anlatıyor. Sabah erkenden, büyük bir çaydanlığa su, bol miktarda çay ve şeker dolduruluyor ve ateşe oturtuluyor. Saatlerce ateşin üstünden alınmadan, suyu bittikçe eklenerek, pekmez gibi oluncaya kadar kaynatılıyor. Servis sırasında önce bardağa yarıya kadar çam fıstığı (dolmalık fıstık) konuluyor. Daha sonra çaydanlıktaki koyu renkli sıvı ile bardak dolduruluyor. Son olarak üzerine birkaç yaprak taze nane eklenerek müşteriye sunuluyor. Çay seven biri olarak, bütün iyi niyetimle içmeye çalıştıysam da başarılı olamadığım gibi bir daha denememeye karar veriyorum.

Fotoğraf makinemin hafızasını epeyce doldurduktan sonra dönüş yoluna çıkıyoruz. Yokuşlardan aşağı inerken bir tarafımızda Akdeniz bir tarafta Atlas dağlarının manzarası

diyorum. Hafif bir yağmur atıştırıp geçiyor. Niyetimiz, dünyanın en büyüğü olduğunu iddia ettikleri Bardo Mozaik Müzesi ve Beylical Sarayı'nı gezmek. Roma döneminden kalma mozaikler anlatılır gibi değil. Tek kelimeyle muhteşem! Daha sonra Romalıların yerle bir ettikleri Kartaca harabelerini ve şehir merkezindeki Zeytuni camisini gezip otelimize dönüyoruz.

Kartaca denilince ünlü komutan, savaş dâhisi ve taktik uzmanı Hannibal'i anmadan geçmek olmaz. Bu kuzey Afrika ülkesinin yani Kartaca'nın efsanevi komutanı Hamilcar Barca'nın oğlu olan Hannibal, babasının yanında çocukluğundan itibaren tescilli bir Roma düşmanı olarak büyüyor. Romalıların sürekli saldırılarından bıkan Kartacalılar, dokuz yaşından itibaren askerlerin arasında büyüyen ve iyi bir askerî eğitim alan Hannibal'i M.Ö. 221 yılında, henüz 26 yaşında olmasına rağmen Kartaca ordusunun başına geçiriyorlar. Askeri tarihçi Theodore Ayrault Dodge'un da bir strateji ustası olarak nitelendirdiği Hannibal, zaferden zafere koşuyor.

aşarak Roma hariç bütün İtalya'yı boyunduruğu altına alıyor. Hannibal savaştan savaşa, zaferden zafere koşarken ülkesindeki bazı yöneticiler bu başarılarından korkarak altını oymaya başlıyor. Savaş sırasında malzeme desteği kesilince savaşı bırakarak, Roma'yı alamadığı gibi savaşı da kaybederek geri dönüyor. Bütün bu olup bitenden haberi olan Roma, Kartaca'ya gelerek taş taş üstünde bırakmayana kadar yakıp yıkıyor. Bütün Kartaca kalın bir kül tabakası ile kaplanıyor. Hannibal, ömrünün kalan kısmını sürgünde geçiriyor. Suriye ve Ermenistan'da

bir süre yaşadıkdan sonra Anadolu'ya gelerek, şimdiki adıyla Kocaeli-İzmit bölgesi olan Bitinya'da yaşamaya başlıyor. Bir süre sonra Bitinyalıların onu Romalılara teslim edeceğini anlayınca, yüzüğündeki zehri içerek intihar ediyor. İntihar ederken söylediği, "Artık Roma rahat edebilir," sözü tarihe geçiyor. Mezarının yeri tam olarak bilinmese de 1937 Yılında Atatürk tarafından Gebze'ye bir heykeli diktiliyor. Daha sonraki yıllarda Gebze Belediyesi'nin yaptığı su hattı çalışmalarında rastlanan büyük mezarın Hannibal'in olduğu tahmin ediliyor.

Habib Burgiba Bulvarı'nın başında bulunan büyük özgürlük anıtının yanından geçerken etrafı bir inleme sesi sarıyor. Acıdan inleyen ve ne söylediği anlaşılmayan bu sesin akşam ezanı olduğunu anlamamız biraz zaman alıyor. Tekdüze, makamsız, vurgusuz ve duygusuzca sanki bir inleme gibi okunan ezan hiç duymamıştım. Birçok yerde ezanlar dinledim ama hiçbirini İstanbul'umuzun güzel ezanlarının yerini

tutamaz. Önce müezzinin yeteneksizliği diye düşünüyoruz ama daha sonra bütün Tunus'ta aynı şekilde okunduğunu duyunca usulün böyle olduğunu anlıyoruz.

Tunus'un milli yemeği kuskus denilen bir makarna çeşidi. Bizim evlerimizde de yapılan kuskus ile aynı. Tabaga tepelene bu kuskus makarnayı yığıyorlar, ortasına da yumruk büyüklüğünde, haşlanmış kemikli bir eti oturtup servis ediyorlar. Zaten kuskus sevmezdim, bir de böyle parça etlisini görünce tamamen sildim defterimden.

Aç kaldım diye düşünün düşünün otele dönüyoruz. Resepsiyon görevlisinden bir sandviç ve bize kiralık araba bulmamız konusunda yardımcı olmasını istiyoruz. Sandviç hemen geliyor. Araba için bir iki yere telefon ediyor ve bir adamı çağırıyor. Lobide oturup pazarlık yapıyoruz ve bir hafta için günlüğü kırk dolardan anlaşıyoruz.

Sabah, saat 08.00'de arabamızı getiriyor. Otelden ayrılp, yönümüzü güneye, sahra çölüne çeviriyoruz. Bir süre yol aldıktan sonra yolumuzun üstündeki ilk şehir olan El Djem'e geliyoruz. El Djem, Roma'daki Colesseum ve Hırvatistan'ın Pula şehrindekinden sonra en büyük amfitiyatroya sahip şehir. Russel Crowe'un oynadığı ünlü gladyatör filminin çekildiği tiyatro burası. Neredeyse yeniden yapılmış kadar bakımlı ve temiz. Çevresi turistik eşya satan dükkânlarla sarılmış. Birkaç saat oyalandıktan sonra yeniden yola koyuluyoruz. Bütün günü yolumuzun üstündeki köylere gire çıka, kahve molaları, fotoğraf molaları vererek geçiriyoruz.

Tunus'un yüzde elli beşi ekilebilir toprak, tarıma elverişli olan kısmı ise yüzde otuz beş. Çok geniş bir alanda zeytin yetiştiriliyor. Dünyanın onuncu büyük zeytin üreticisi olan bu küçük kuzey Afrika ülkesi, ayrıca dünyanın en büyük hurma üreticilerinden biri. Hava kararmaya başlarken, büyük şehirlerden biri olan Sfax şehrindeki, Syphax isimli otelimizi buluyoruz. Otelin park yerine girdiğimizde her yerin tıklım tıklım dolu olduğunu görüyor, hafif bir şaşkınlık geçiriyoruz. Otelin lobisine girdiğimizde kalabalığın sebebi anlaşılıyor. Otelin lobisi fuar alanı olarak düzenlenmiş ve Tunus Optik ve Optometrik Ürünler Fuarı'na ev sahipliği yapıyor. Salon yüz-yüz elli metre civarında. Birkaç firma ürünlerini tanıtmış, yavaş yavaş toplanıyorlar. Mesleki merakımızdan birkaç dakika stantları dolaşıp, odalarımıza çıkıyoruz.

Tunus'un yüzde elli beşi ekilebilir toprak, tarıma elverişli olan kısmı ise yüzde otuz beş. Çok geniş bir alanda zeytin yetiştiriliyor. Dünyanın onuncu büyük zeytin üreticisi olan bu küçük kuzey Afrika ülkesi, ayrıca dünyanın en büyük hurma üreticilerinden biri.

Akşam yemeğine indiğimizde ortalıkta kimseler kalmadığını görüyoruz. Yemekler pek dişimize göre gelmiyor. Balık yemeye karar veriyoruz. Balık pazarlarındaki tezgâhlarda bol miktarda balık ve diğer deniz ürünlerini görmek mümkün. Adını bilmediğim bir balık ızgara ve salatanın yanında da Tunusluların övünerek bahsettikleri "Sidi Saad Magon" şarabı. Kurutulmuş biber, sarımsak ve birçok baharat karıştırılarak yapılan "Harissa" isimli sosları yanında yediğiniz her şeye lezzet katıyor. Tunus'a gideceklere bu kadar bol ve ucuzunu bulmuşken karides, kalamar ve diğer deniz ürünlerini yemeden ayrılmamalı diye bir de tavsiyede bulunayım.

Bir avro, iki Tunus dinarı ediyor, yüz milim ise bir dinar. Aynı lira ve kuruş gibi. Bir kahve iki buçuk Tunus dinarı, bir kola bir buçuk dinar. Ülkenin ekonomik durumu çok iyi değil. Çevresindeki ülkeler petrolle yatıp, petrolle kalkarken ne yazık ki Tunus bundan nasiplenemiyor. Pahalılık ve işsizlik sorunları ile uğraşıyorlar. Bildiğiniz gibi 2011 yılında yaşanan “Arap baharı” isyanı, işsiz bir gencin kendini yakmasıyla başlayıp bütün ülkeyi alt üst etmişti. Sadece 140 kilometre uzaklıktaki Avrupa’dan oldukça etkilendiğini sandığım modern ve medeni giyimli insanları, günümüz Türkiye’si’nden daha aydınlık geliyor bana. Çevresinde bulunan Libya ve Cezayir’dan başka ağır bir dini diktanın yaşandığı, insanların baskı ile inin inin inlediği Nijer ve Çad gibi geri kalmış ülkelerin ortasında adeta nefes alınabilecek tek vaha sanki. Çevre ülkelerde yerleşmiş ve kendini herkesten daha çok dindar sayan, Müslüman kardeşler, Hizbulah, El Kaide gibi terör örgütlerinin yasadışı faaliyetleri nedeniyle Tunus yönetimi oldukça tedbirli davranmaya çalışıyor. Örneğin, cami etrafında

bu tip örgütlenmelere fırsat vermemek için namaz biter bitmez cami kapıları bir sonraki namaz vaktine kadar kilitleniyor. Her ne kadar bu uğraşlar boşunaysa da ülkenin din ile yönetilir bir sisteme geçmesini geciktirmeye çalışıyor. Buna rağmen aynı bizdeki gibi “Türban” oraya da bulaşmakta gecikmemiş. Zaten tecrübelerimiz ile biliyoruz ki bu gidişi durdurmak çok zor.

Adını “Yasemin Devrimi” koydukları isyandan sonra iktidar koltuğuna oturan, ılımlı İslamcı bir parti olan Ennahda ve koalisyon ortağı yönetiyor ülkeyi. Devletin TV kanalını günah işleniyor diye basmak isteyen güruha günlerce göz yuman hatta destek çıkan bir iktidar. Bu da bize Tunus’un gelecekte neler yaşayacağı ve sistemlerinin nereye gittiği hakkında fikir veriyor. Birkaç yıl öncesine kadar sokaklarda kara çarşaf veya türbanlı birini görmeniz mümkün değilken artık her köşeden bir tane çıkıyor. Tunus, artık dönüşü olmayan yola girmiş.

Sabah erken bir saatte kahvaltı faslını bitirip,

Artık Sahra çölündeyiz, bomboş bir düzlükte yol alıyoruz, her yer kum. Çok uzaklarda develer görüyorum, değişik duygular içerisindeyim. Yol üstünde küçük bir köyde kahve molası veriyoruz. Kahvelerimizi içerken, bir yandan da kahveci ile sohbet ediyoruz. “Nerelisiniz?” diye soruyor, Türk olduğumuzu söylüyorum. “O zaman siz de Müslümansınız,” diyor. “Elhamdülillah,” diyorum, çok hoşuna gidiyor.

yola koyuluyoruz. Hedefimiz, çölün ortasında bulunan ve insanların yer altı mağaralarında yaşadığı, George Lucas’ın yönetmenliğini yaptığı *Yıldız Savaşları* filmlerinin çekildiği, Matmata şehrine gideceğiz. Sarı sıcak ve gözleri yorar bir parlaklıkta yola devam ediyoruz. Gabes şehriden sonra çevrede bitki örtüsü değişiyor hatta bitiyor. Evet, artık Sahra çölündeyiz, bomboş bir düzlükte yol alıyoruz, her yer kum. Çok uzaklarda develer görüyorum, değişik duygular içerisindeyim. Yol üstünde küçük bir köyde kahve molası veriyoruz. Kahvelerimizi içerken, bir yandan da kahveci ile sohbet ediyoruz. “Nerelisiniz?” diye soruyor, Türk olduğumuzu söylüyorum. “O zaman siz de Müslümansınız,” diyor. “Elhamdülillah” diyorum, çok hoşuna gidiyor. Bütün ısrarlarıma rağmen kahve paralarını almıyor. “İkramım olsun,” diyor. Yapacak bir

şey yok, teşekkür ediyoruz. Bu arada gözüm kahvenin karşısındaki dükkânların önüne çengellere asılmış deve ve inek başlarına takılıyor. Kahveci, kasapların yeni hayvan kestiklerini göstermek için kestikleri hayvanın başını kapının önüne astıklarını anlatıyor.

Bir tepenin üstüne bir metre büyüklüğünde yazılmış “Matmata” kelimesini gördüğümüzde hedefe ulaştığımızı anlıyoruz. Buraya gelmekle ne kadar doğru bir iş yaptığımızı konuşuyoruz. Sadece başkenti, sahil kasabalarını, tatil köylerini görüp dönseymişiz, hiçbir şey görmemiş olacaktık. Bence, Tunus’un en ilginç, en görülmesi gereken yeri burası. Üç binden fazla mağara ev var bölgede. İnsanlar toprak altındaki bu mağara evlerde yaşıyorlar. Bu insanlar, kuzey Tunuslulara göre daha esmer ve daha uzun boylu insanlardan oluşan Berberi topluluğu. Önceki yıllarda tamamen içlerine

kapalı bir hayat yaşayan bu çöl insanları, turistten ve turizmden gelecek paranın tadını almış olmalı ki yol üstünde rastladığınız insanlar sizi evlerine davet ediyor. Bizi evine davet eden kadın çay hazırlarken, evde yalnız olduğunu anlayınca gerçekten şaşırıyoruz.

Tek tek odaları açıp bize evini gezdiriyor. Kadının hazırladığı çay tabii ki Tunus usulü, yani fıstıklı ve naneli. “İçsen bir türlü, içmesen olmaz...”

Evin fotoğraflarını çekip kadına birkaç dinar verip dışarı çıkıyoruz. Çevre küçük tepeciklerle dolu ve her tepecikten bir ya da birkaç esmer tenli, iri gözlü çocuklar çıkıyor. Sessiz, sakın bir kenara çekilip sizi izliyorlar.

Ev dedikleri mağaraların yapımı da ilginç! Küçük bir tepecik düşünün, tam tepe noktasından aşağı doğru yaklaşık üç-dört metre çapında, yine üç-dört metre derinliğinde bir kuyu kazılıyor. Bu geniş kuyunun tabanından başlayarak yanlara doğru odaları, mutfak olacak alanı, evin giriş koridorunu adeta bir köstebek

yuvası gibi oyarak ve toprağını taşıyarak bir yaşam alanı oluşturmuyorlar. Duvarlar çamurla sıvanıyor, sıva kuruduktan sonra da kireçle boyanınca ev hazır hale geliyor.

Matmata'ya veda edip çöle dalıyoruz. Çevremizde hiçbir şey yok. Duz şehrine doğru gidiyoruz. Uçsuz bucaksız çölü hissederek uzun bir süre yol aldıktan sonra artık tamamen kurumuş olan tuz gölünün gözleri yakan beyazlığı başlıyor. Kum tepeliklerinin arkasından yirmi-otuz develik bir kervan geçiyor. Sanıyorum yük kervanı değil, deve yetiştiren bir Berberinin deve sürüsü olmalı. Arabanın CD çalarında Emre Aracı'nın, bir Donizetti bestesi olan *Aziziye* marşı çalıyor ve sanki uzay boşluğunda gibi yol alıyoruz. Bir süre sonra Duz şehrinden geçerek, eskilerin cennet olarak adlandırdıkları Tozeur şehrine giriyoruz. Açık renkli tuğlaları yatay şekilde

olduğunu anlatıyorlar. Çöl sıcağına karşı bir nevi soğutucu görevi görüyor.

Bölge halkı, toprağının tuzlu olması nedeniyle dünyanın en lezzetli hurmalarını yetiştirmekle övünüyor. Gerçekten de şehre çok yakın bir bölgede, iki yüz bin ağaçlık bir hurma ormanı yetiştirmişler. Hurmaların sulama planını da ünlü Arap matematikçisi İbn-Shabat yapmış.

Dar Saida Baya isimli otelimize yerleşiyoruz. Güzel bir otel. Çölün ortasında bundan daha iyisi olamazdı herhalde. Akşamı otelde sohbet ederek geçireceğiz. Otelin barında barmene, "Tunuslular ne içer?" diye soruyorum, o da ülkeye ya da bölgeye has içkilerin hepsinden azar azar tattırıyor bize. Adına "celtia" dedikleri Tunus birası ile başlayıp, hurma likörü "thibarine", incirden yapılan brandileri "Boukha" ve Palmiye öz suyundan yapılan

yapıyor, fazla sıcak bastırmadan şehri dolaşmaya çıkıyoruz. Önce kapısında mızraklı bir askerin beklediği Dar Cherait Müzesi'nden başlamak üzere sokaklarını adımlıyoruz. Şehrin Medinası'nda bir tur attıktan ve bol miktarda taze hurma aldıktan sonra yola çıkmak üzere otele dönüyoruz. Yarım günlük bir yürüyüş şehrin tamamını görmemize yetiyor. Otelden ayrılıp yeniden yola koyuluyoruz.

Önce 90 Kilometre uzaklıktaki Gafsa şehrine geliyoruz. Gafsa, kasaba büyüklüğünde küçük bir şehir. Şöyle bir turlayıp yola devam ediyoruz. Akşam olmadan orta Tunus'taki en önemli şehir olan Kairouan'a geliyoruz. Dünya kültür mirası listesinde olan bir şehir Kairouan şehri. Şehrin sakinleri, Afrika kıtasına yapılan ilk camiye sahip olmakla övünüyorlar. Kairouan şehri, VIII. Yüzyılda Hz. Muhammed'in sahabelerinden "Oqba İbn-Nafi" tarafından kurulmuş. Şehir XI. Yüzyıla kadar Fatımi hanedanlığının merkezi olmuş. Tüm İslam alemi tarafından, Mekke, Medine ve Kudüs'ten sonra dördüncü kutsal şehir

olarak kabul edilmiş, Müslüman olmayanların girmesi yasaklanmış. Bu yasak, 1812 yılında Fransızların şehri işgal edişine kadar sürmüş.

Büyük Camii ya da Sidi Oqba olarak adlandırdıkları Kairouan Camii, kale gibi bir yapı. Avlusuna girebilmek için kapısına geldiğimizde, kapıdaki görevli eli ile dur işareti yapıyor. "Ne var?" diyorum, "Giriş on Avro," diyor. Sinirlenmiş gibi yaparak, "Ben müslümanım," diyorum, inanmadığını gösterir bir şekilde, alay eder bir tarzla kaşlarını yukarı kaldırarak, hadi oradan der gibi bakıyor. Çevrede bulunan herkesin duyabileceği gibi, yüksek sesle "Amentü billahi ve melaiketihî ve kütübihî" diye okumaya başlayınca, diğer turistlerde durup bize bakmaya başlıyor. "Hasena hasena, girin," diyor. İçeri giriyoruz, caminin avlusunda, adamın ve diğer turistlerin şaşkınlığına kahkahalarla gülüyoruz.

Caminin çatısını, iki metre aralıklarla dikilmiş ahşap direkler taşıyor. Bu açıdan Beyşehir'deki Eşrefoğlu camisini hatırlatıyor. Değişik bir mimarisi var. Bu camiye yedi kez ziyaret eden

2011 yılında yaşanan “Arap Baharı” ya da “Yasemin Devrimi” adını verdikleri değişim dilerim bir işe yarar da dost Tunus halkı, daha özgür, daha varlıklı ve daha

biri, Mekke’ye gitmiş gibi sayılıyor. Müslüman olmayanları camiye sokmuyorlar. Onlar on avroyu ödeyip sadece avluda gezinebiliyorlar. Avludaki güneş saati ve yağmur sularının sarnıçlarda birikmesini sağlayan logar kapaklarının güzelliği dikkatimizden kaçmıyor.

Camiden çıkarak şehrin Medinası’na geliyoruz. Yedi kilometre uzunluğundaki yüksek surlarla çevrili Medina, adeta bir alışveriş merkezi gibi. Medinadaki bir başka güzel yapı da Üç Kapılar Camii. Camiden çıkıp, suyunu içenin mutlaka bir daha buraya geleceğine inanılan ve kuyusundan su çekmekte kullanılan dönme dolabı bir deve ile döndürülen tarihi kahveye geliyoruz. Her yer çini ile kaplanmış. Emin değilim ama bu çiniler hiç yabancı gelmiyor bana.

Kahvelerimiz içip yola koyuluyoruz. Artık yönümüz kuzeydeki plajları ile ünlü turistik sahil kasabası Hammamet. Otelimiz, bir İtalyan yatırımı olan Hotel Lella Baya. Neredeyse Antalya-Kemer’e geldik diyeceğim. Bol yıldızlı otelleri, tatil köyleri, uzun ve

geniş kumsalı, yolları ile gerçekten güzel bir tatil kasabası Hammamet. Başkent Tunus’a 70 kilometre uzaklıkta sakin, sessiz ve gayet huzurlu bir yer.

Bu son günümüzü, zaman zaman deniz kenarında yürüyerek, uyuyarak, kısacası dinlenerek geçiriyoruz. Ertesi sabah çok erken yola çıkıp, havaalanına kadar olan yetmiş kilometreyi aşıp uçağımıza yetişeceğiz.

2011 yılında yaşanan “Arap Baharı” ya da “Yasemin Devrimi” adını verdikleri değişim dilerim bir işe yarar da dost Tunus halkı, daha özgür, daha varlıklı ve daha mutlu günlerine kavuşur.

Dünyanın başka bir köşesinde buluşmak umuduyla,

Gezenlere

Gezmek isteyenlere,

Gezmesini bilenlere,

Bitmeyen yolculuklar diliyorum.

OPTİSYENİN

E-DERGi
Sayı: 28 ŞUBAT 2016
Sesi
Optik Magazin Dergisi

Metin Turanlı

Dün'den Bugün'e

Pera Palas'taki sırlarla
dolu anahtar

Sağlık

Az görme nedir? Sebepleri nelerdir?

YOLNAME

Tunus

ben.x®